

de journalist

**8 ontwikkelingen
in de journalistiek**
en wat de VVJ eraan doet

**Het buitenlandgevoel
van Ine Roox**

**Luc De Smet:
'Allrounder
is een eretitel'**

**KRIS
VAN HAVER**
VOORZITTER VVJ

Anti-journalistiek

De wereld verandert tegen een rotvaart. Dat leert een snelle blik op de uitdagingen voor de journalistiek in 2018, verderop in dit blad. Nep-nieuws en desinformatie staan op nummer één en worden ook dit jaar dé krachten waartegen we ons met een zo breed mogelijk front moeten verzetten, door een duidelijke boodschap te brengen én vooral door te blijven investeren in degelijke en onafhankelijke journalistiek.

Twee jaar geleden keken we nog met verbazing naar de tirades van de nieuwbakken Amerikaanse president Donald Trump tegen de 'fake media' en zijn pleidooi voor 'alternatieve feiten'. Vandaag worden media bijna dagelijks openlijk beschuldigd van vooroordelen en politieke spelletjes of achteloos weggezet als ongeloofwaardig.

Meer en meer mensen verwarren sociale media met echte media. Sommige twitteraars werpen zich op als het zelfverklaarde geweten van de burger en vallen van daaruit de professionele journalistiek aan. Verbale modder ontaardt al snel in een twitterstorm waarin een journalist aan het kruis genageld wordt door een groep vaak anonieme volgers. Ook politici en opiniemakers doen gulzig mee aan die polarisering en versterken het beeld dat journalisten 'biased' zijn.

Ook op het terrein worden journalisten regelmatig onthaald op een middenvinger en zware schuttingtaal. De relatie tussen media en samenleving is problematisch, zelfs vijandig geworden. Die anti-journalistiek is een groot probleem.

Media moeten daarom hun eieren niet in de mand van de overheid leggen. De nieuwe veiligheidswetgeving die vorig jaar in voege kwam, legt journalisten een strenge veiligheidsscreening op voor Europese toppen. Wat niet door de beugel kan, is dat journalisten moeten betalen voor die screening, 50 euro per keer. Wie weigert te dokken, krijgt gewoon geen accreditatie en kan dus als journalist zijn werk niet doen. En dit is België, niet Saoedi-Arabië, of het autocratische Hongarije.

De vijftig euro en de anti-journalistiek op sociale media zijn thema's waarmee we de komende maanden écht aan de slag moeten. Zonder een vrije en professionele journalistiek kan een samenleving geen onderscheid maken tussen waarheid en fictie, tussen feiten en verzinsels. Nu die professionele journalistiek onder vuur ligt, moeten we durven te erkennen dat onze samenleving voor een sleutelmoment staat. Daarom deze oproep om mee de schouders te zetten onder de vereniging en mee te bouwen aan een positieve toekomst. Afspraak op de algemene vergadering eind deze maand.

DE RELATIE TUSSEN MEDIA EN SAMENLEVING IS PROBLEMATISCH, ZELFS VIJANDIG GEWORDEN

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour - Piet De Loof, pol.deltour@journalist.be, piet.de.loof@gmail.com || **Eindredactie:** Piet De Loof || **Vormgeving:** Revista (www.revista-media.be) **Medewerkers:** Pol Deltour - Lukas De Vos - Suzanne Grootveld - Pieter Knapen - Charlotte Michils - Monica Moritz - Sandra Noben - Marleen Sluydts - Dirk Voorhoof || **Foto cover:** James Arthur || **Redactiesecretariaat:** Huis van de Journalist, Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, Fax 02/777 08 49, info@journalist.be - www.journalist.be || **Abonnementen:** Marleen Sluydts, info@journalist.be || **Reclameregie:** Beny Bechler, beny.bechler@journalist.be || **Druk en verzending:** Graphius

INHOUD

4

PORTRET

Ine Roox,
buitenlandjournaliste
bij *De Standaard*

8

ACTUA

Lieven Van Assche
over protest van fotografen
in Nederland

10

FOTOROL

Bart De Waele kiest
Dieter Telemans

26

SERVICE

Beslissingen Raad
voor de Journalistiek

34

ONDER EMBARGO

© James Arthur en Pexels

14

JAARVERSLAG

8 ontwikkelingen in
de journalistiek en hoe
de VVJ ze mee aanpakt

22

SPREEKTijd

Luc De Smet:
40 jaar journalistiek
in één interview

32

DE WISSEL

Sofie Albrecht werd
parfumdokter

**“IK BEN IN
DE EERSTE
PLAATS EEN
STORYTELLER”**

BUITENLANDREPORTER INE ROOX (DE STANDAARD) REISDE ZES MAANDEN DOOR DE VS

‘Mensen willen meer dan ooit een blik op de wereld’

Aan Italië verloor ze als studente al haar hart, maar ook Amerika is één van haar grote liefdes, zeker sinds ze er voor *De Standaard* een half jaar verbleef. Waar het ook brandt, buitenlandreporter Ine Roox is altijd bereid haar koffer te pakken. 'Buitenlands nieuws is nog altijd even belangrijk. Mensen willen meer dan ooit een blik op de wereld.'

INGE STIERS

Ze wil overal afspreken, behalve in de Starbucks, want van slechte koffie heeft Ine Roox (41) haar buik vol nadat ze zes maanden doorheen de States trok en daar niet alleen een krantenreeks, maar ook het boek *Een jaar met Trump* over schreef. En dus wordt de plaats van afspraak het kantoor van het Davidsfonds in Leuven. Niet toevallig daar, want voor deze cultuurvereniging begeleidt ze in haar vrije tijd antimaffiareizen naar Italië, het land waar ze in een ver verleden twee jaar woonde. Sinds 2003 is Roox journaliste bij *De Standaard*, maar het stond in het sterren geschreven dat de Limburgse, die ondertussen naar Antwerpen is verkast, ooit in de media zou terecht komen. 'Als kind wou ik al verhaaltjes schrijven,' zegt ze. 'Ik had mijn eigen uitgeverij verzonnen die alleen mijn boekjes uitgaf. (*lacht*) Ik herinner het me zelf niet meer, maar volgens mijn vader was ik nog maar 8 of 9 toen ik al zei: *Ik word journalist*. In het middelbaar wilde ik sportverslaggever worden. Ik knipte de sportuitslagen uit en maakte hele plakboeken over Enzo Scifo en de

Rode Duivels. En als ik het niet eens was met wat er in de krant verscheen, schreef ik mijn eigen wedstrijdverslag. Mijn moeder had me geleerd hoe ik dat op de computer in kolommen kon zetten, zodat het op een echt krantenartikel leek. Mijn geluk kon niet op.'

TV-LIMBURG

'Ik heb Latijn-Moderne Talen gestudeerd en daarna vertaler Nederlands-Frans-Italiaans, omdat er in de jaren 90 geen echte opleiding Journalistiek bestond. Via een studie- en werkervaring in Italië en een job als vertaler bij de Europese instellingen ben ik dan toch in de media terecht gekomen. Ik heb ook even gewerkt voor TV-Limburg, maar televisie lag mij niet zo. Mijn hart gaat veel meer uit naar radio en de geschreven pers. Door mijn stage ben ik bij *De Standaard* beland en toen ik daar op de buitenlandredactie aan de slag kon, heb ik niet getwijfeld. Ik ben niet alleen heel reislustig, ik word ook erg aangetrokken door wat er buiten onze landsgrenzen gebeurt.'

In ons land lijken veel media nochtans te besparen op buitenlands nieuws. Ben jij straks een bedreigde diersoort?

‘Ach, dat wordt al jaren gezegd, maar ik ben het daar niet mee eens. *De Standaard* zou toch niet in mij en mijn collega’s investeren als ze het niet één van haar kerntaken vindt om degelijk buitenlands nieuws te brengen? Rusland, de Arabische Lente, de Maidanrevolutie... dat hebben we maandenlang met verschillende eigen reizen gecovered. We zijn ook meermaals naar Syrië geweest. Ik zie dus geen tekenen dat het buitenlands nieuws afneemt. Integendeel zelfs. In ons weekblad staat elke week een groot buitenlands verhaal en ook in de weekendkrant en online wordt er veel aandacht aan besteed. We hebben nu zelfs méér platformen voor buitenlandse thema’s dan vroeger.’

Is de Vlaming daar ook in geïnteresseerd? Of wil hij alleen maar faits divers van onder zijn kerktoren?

‘Natuurlijk is hij daar in geïnteresseerd! Kijk naar het grote succes van iemand als Rudi Vranckx op de VRT. Mensen willen echt wel een blik op de wereld. Ik ga regelmatig spreken voor verenigingen en dan merk ik altijd bijzonder veel enthousiasme voor buitenlandse thema’s. En die zijn er tegenwoordig ook genoeg: met de brexit stapt voor het eerst een lid uit de EU, er is de globalisering, er is Trump... De lezer van *De Standaard* verwacht gewoon dat wij inzetten op zulke grote thema’s.’

Nadat Donald Trump president van Amerika werd, trok je zes maanden naar daar om te kijken welke invloed zijn leiderschap heeft op het land. Hoe kijk je terug op die periode?

‘Het was de eerste keer dat ik voor een journalistiek project zo lang weg was. Ik was al wel eens in Amerika geweest, maar nu heb ik ontzettend veel over dat land bijgeleerd. Zeker ook omdat ik om de drie, vier weken verhuisde. Je kan zo’n immens land

immers niet van op één plek coveren. Dat was een hels tempo. Elke keer moest ik opnieuw mijn netwerk uitbouwen, contacten leggen, onderwerpen zoeken,... Ik mocht van de krant die reeks volledig zelf invullen, dus dat was een ongelooflijk cadeau. Maar het was wel zeer hard werken.’

IK BEGELEID OOK ANTIMAFFIAREIZEN NAAR ITALIË. IK LAAT DE MENSEN DAN KENNISMAKEN MET DE FAMILIE VAN VERMOORDE ACTIVISTEN

Ik vermoed dat nogal wat collega’s je deze ervaring benijden.

‘De krant geeft geregeld van die kansen. Ik ben niet de eerste die dit mag doen en zeker ook niet de laatste. Zo is een collega van de buitenlandredactie op dezelfde manier zes maanden naar Rusland geweest. Wij zijn trouwens ook geen redactie van mensen die elkaar iets benijden. Wij hangen hecht aan elkaar als groep.’

Heeft Trump Amerika nu écht veranderd?

‘We zijn nu twee jaar verder en de zware polarisering is er heel voelbaar. Dat vind ik verontrustend. Ik ben ook erg geschrokken van het openlijke racisme.’

Trump noemt journalisten ook verspreiders van fake news. Heeft dat je job bemoeilijkt?

‘Ik heb in Amerika altijd een beetje het gevoel dat je een sollicitatiegesprek moet afleggen als je mensen wil overtuigen om te praten. Je moet er als journalist je geloofwaardigheid heel erg in de verf zetten en die ook tonen, door bijvoorbeeld artikels ter nalezing door te sturen. Nu, bij de

gewone Amerikaan heb ik eigenlijk weinig wantrouwen gevoeld. Ik kreeg zelfs regelmatig de vraag om te blijven overnachten en daar ging ik ook meestal wel op in, omdat dat altijd iets oplevert. En het is zoveel boeiender dan in een hotel te zitten.’

Was het een voor- of een nadeel dat je van het piepkleine België bent?

‘Als je er onschuldig uitziet, is dat altijd een voordeel, hè. (*lacht*) Soms vroegen ze: *België, is dat een stad of een land?* Als je grote gesprekken met belangrijke politici wil doen, is dat een handicap natuurlijk, want wie zijn wij? Maar soms lukt het wél. Ik heb bijvoorbeeld Ben Rhodes, topmedewerker van Barack Obama kunnen interviewen. Net zoals vier politici bij de midterms: Tim Kaine, Abigail Spanberger, Amy McGrath en Lindsey Graham. Wij moeten alleen dubbel zo hard strijden, met goede argumenten en originele mails. Maar bij de man in de straat speelt mijn afkomst niet.’

Heb je ooit een job als vaste buitenlandse correspondent geambieerd?

‘Ik ben daar nooit achter gegaan, nee. Ik wil graag bij de krant blijven en daar werken ze enkel met freelance correspondenten die voor meerdere kranten schrijven. En trouwens, ik hou daarvoor te veel van afwisseling. Je moet dan ook echt in zo’n land willen wonen en er een vriendenkring uitbouwen. Dat zou ik eigenlijk alleen in Italië kunnen. En het leven loopt ook zoals het loopt, hé. Ik heb hier mijn vriend, mijn vaste stek. Ik ben een ongelooflijk familiemens. Ik zou hen te hard missen.’

Het lijkt me niet zo makkelijk om intieme relaties te onderhouden als je meer in het buitenland bent dan thuis.

‘Toen ik nog single was en pas begon als journaliste kon mijn werk echt de overhand nemen. Sindsdien heb ik mezelf een aantal regels opgelegd. Als ik een privé-afpraak maak, kan ik die niet altijd nakomen omdat er plots *breaking news* is. Het helpt enorm als

Ine Roox: 'Ik ga regelmatig spreken voor verenigingen en dan merk ik altijd veel enthousiasme voor buitenlandse thema's.'

© James Arthur

je familie en vrienden hebt die dat begrijpen, maar als ik me ergens niet aan kan houden, bel ik altijd en leg ik het uit. Dan snappen mensen dat wel. Ik heb ook geen kinderen, dat maakt het al makkelijker om vaak van huis te zijn.'

En je vriend? Heeft hij altijd zoveel begrip?

'Ja hoor, als ik 's avonds moet werken of ik heb een lezing, is dat nooit een probleem. Mijn vriend is jurist en muzikant dus hij heeft zelf ook een heel druk leven, met zijn repetities en concerten. Met zo'n job heb je iemand nodig die zelf ook gepassioneerd is door iets. Het zou voor mij heel moeilijk zijn met een partner die thuis wacht. Natuurlijk proberen we ook veel dingen samen te doen. Woensdagavond is heilig, dan zitten we op tangoles.' (lacht)

Is er een buitenlander die je nog echt graag eens zou interviewen?

'Ik vind bijzondere gewone mensen interessanter dan grote namen. Ik ben veel meer een reportagemaker dan iemand van het grote interview. Ik schrijf wel politieke analyses, maar dat is werk en ik doe mijn werk heel graag, alleen is dat niet mijn grote passie. Mijn echte passie zijn de maatschappelijke verhalen, waarbij ik als een muisje tussen de mensen kan gaan staan. Ik heb bijvoorbeeld fantastische herinneringen aan de oma van mijn fotograaf in Kentucky, waar we dagenlang hebben gelogeed. Overdag heel hard werken en 's avonds naar haar huis gaan voor een *home cooked meal*, waarbij je ondertussen over Amerika praat: dat is waarvoor ik het doe.'

Is er iemand die de voorbije jaren grote indruk op je heeft gemaakt?

'Ik heb onlangs de nationale anti-maffiaprocurateur van Italië (*Federico Cafiero de Raho, red.*) kunnen interviewen. Mensen zoals hij nemen al jarenlang zeer grote persoonlijke risico's in de strijd tegen de georganiseerde misdaad. Zulke gesprekken met onverhulde helden geven veel voldoening. Het is dat soort interviews dat ik nastreef. Daarom vind ik het ook zo fijn dat ik antimaffiareizen voor het Davidsfonds mag begeleiden. Ik vul die heel journalistiek in en ik laat de mensen kennismaken met de familie van vermoorde antimaffia-activisten. Als journalist ben je immers een doorgeefluik en breng je mensen met een andere realiteit in contact. Zulke dingen wil ik in de toekomst nog veel meer doen.'

‘Fotografen moeten zelf opkomen voor eerlijk inkomen’

Ruim 500 Nederlandse persfotografen legden op 25 januari hun camera's neer, uit protest tegen hun lage inkomsten en gebrekkige auteursrechten. Ook in Vlaanderen was er al zo'n protest, maar minder georganiseerd. Lieven Van Assche, voorzitter van de Vlaamse Vereniging van Beeldjournalisten, raadt fotografen aan zelf voor hun rechten op te komen.

SUZANNE GROOTVELD

Het campagnebeeld van de Nederlandse Vereniging van Journalisten. © NVJ

‘We gaan een dag op zwart’, klonk het bij de Nederlandse Vereniging van Journalisten, die de protesten leidt. Volgens de NVJ dreigt fotojournalistiek over tien jaar enkel nog voor hobbyisten haalbaar te zijn. Op de protestdag leverden de journalisten geen foto's aan media of beeldbanken. De fotografen eisten op deze manier hogere en leefbare tarieven. Daarnaast willen ze een indexering met 14% als inflatiecorrectie vanaf 2010 en zeggenschap over auteursrechten.

Niet enkel bij onze noorderburen horen we protest. Overal in Europa roepen journalistenbonden hun leden op om een eerlijk bedrag te vragen voor het werk dat ze leveren. Steeds meer landen pleiten voor regelgevingen die zelfstandige en niet-zelfstandige journalisten op gelijk niveau brengen. De National Unions of Journalists in Engeland en Ierland betuigen hun solidariteit met de collega's in Nederland. In Zweden laat de journalistenbond weten dat

inkomsten voor freelancers in januari 2019 stijgen met 1,8%.

Volgens persfotograaf Lieven Van Assche, bestuurslid van de VVJ en voorzitter van de Vlaamse Vereniging van Beeldjournalisten, zat de situatie in Nederland er al een tijdje aan te komen. ‘In België begonnen de protesten enkele jaren geleden, al waren ze wel minder georganiseerd dan in Nederland.’

EEN DICHTTE MARKT

Zo voerden fotografen van *Het Nieuwsblad* in 2008 een symbolische actie: ze stuurden hun foto's maar voor de helft door naar krantenredacties. Op die manier tekenden ze protest aan tegen de besparingsplannen van de uitgeverij. Toch is het in België gebleven bij dit soort kleinere acties tegen specifieke mediabedrijven. Maar volgens Van Assche had het effect, en staan we juist door die kleine acties een voetje voor op Nederland en andere landen in de Europese Unie.

Een groot voordeel voor België – en Vlaanderen in het bijzonder – is de dichtheid van het medialandschap. Volgens Van Assche is de grote hoeveelheid kwaliteitskranten op zo'n klein oppervlak uniek. ‘Daardoor zit de markt zeer dicht op elkaar, maar anderzijds hebben fotografen heel goede contacten met elkaar. Als je dat vergelijkt met Engeland, Duitsland en zelfs Nederland, zie je dat daar de onderlinge concurrentie tussen fotografen veel groter is.’

Toch hebben zelfstandige persfotografen het lastiger dan hun schrijvende collega's. Het redacteurschap is veranderd van een job in het veld naar een die zich voornamelijk achter de laptop en telefoon bevindt. Een model dat de kosten drukt. Voor fotografen is dat onmogelijk, aangezien ze altijd het veld in zullen moeten gaan.

Volgens Van Assche zijn het uiteindelijk voornamelijk de freelancers zelf die moeten opkomen voor een eerlijk

Politieagenten filmen toch niet strafbaar

Het hof van beroep in Gent zegt in een recent arrest dat het filmen van politiemensen in de publieke ruimte niet strafbaar is. Een (burger)journalist mag beelden waarop politieagenten herkenbaar zijn ook online plaatsen.

DIRK VOORHOOF

Didier Eeckhout is een Brugse blogger en burgerjournalist. In 2014 filmde hij een felle, racistische discussie tussen de uitbater van een horecazaak en een klant. Op vraag van de uitbater kwamen twee politieagenten ter plaatse. Eeckhout bleef filmen, hoewel één van de agenten te kennen gaf dat hij het filmen moest stopzetten. De terrasdiscussie en de tussenkomst van de agenten postte Eeckhout online onder de titel 'Racisme in Brugge'. De twee agenten dienden klacht in met burgerlijke partijstelling wegens schending van hun privacy, inbreuk op het portretrecht en belaging. Dat leidde tot een huiszoeking door de federale gerechtelijke politie, waarbij een computer en harde schijven bij Eeckhout in beslag werden genomen, zonder de minste aandacht voor de aantasting van het bronnengeheim waarop ook een burgerjournalist aanspraak kan maken. Intussen was Eeckhout door de kortgedingrechter, ook op vordering van de twee agenten, het bevel opgelegd om de video van zijn website en sociale netwerken te verwijderen.

VEROORDEELD

Op 8 november 2016 werd Eeckhout door de correctionele rechtbank in Brugge veroordeeld tot een boete van 300 euro, met drie jaar uitstel, wegens inbreuk op diverse artikelen van de Privacywet. Hij werd ook veroordeeld wegens belaging. Volgens de rechtbank kon Eeckhout zich niet beroepen op de persvrijheid. De beklagde en het openbaar ministerie tekenden beroep aan. Blijkt nu dat het hof van beroep in Gent een heel ander perspectief hanteert en wél rekening houdt met het recht op expressievrijheid van Eeckhout als (burger)journalist. Wat de belaging betreft, is het hof van oordeel dat duidelijk blijkt dat Eeckhout een geval van racisme wilde filmen. Het hof acht het niet

bewezen dat Eeckhout met zijn blog en beeldverslag de agenten heeft gevisieerd, en spreekt hem vrij van de aanklacht belaging.

Met betrekking tot de vermeende inbreuk op de Privacywet beklemtoont het hof dat er in België geen wettelijk verbod geldt op het filmen van de politie. Weliswaar moet er een gegronde reden zijn, maar die reden kan journalistieke verslaggeving zijn of het openbaar maken van een maatschappelijk belang, 'zonder dat er daarbij iemand specifiek mag worden gevisieerd'.

TOCH JOURNALIST

Volgens de rechters handelde Eeckhout wel degelijk als journalist. Zijn website, blogs, reportages en documentaires getuigen daarvan. Met het filmen en posten van de beelden wilde hij een geval van racistische uitlatingen aan de kaak stellen, het ging dus om een verslag met een manifest maatschappelijk belang. Bovendien werden de beelden gemaakt op een publieke plaats, en werden de afbeeldingen van de politieagenten slechts bijkomstig weergegeven. Daardoor kunnen zij zich niet op enig 'portretrecht' beroepen. Het hof van beroep spreekt Eeckhout dus vrij en veroordeelt de burgerlijke partijen tot de kosten in beide aanleggen. Tegen het arrest is geen cassatieberoep aangetekend. Het arrest van het hof van beroep maakt duidelijk dat de inbeslagname van de computer, het bevel tot verwijdering van het beeldverslag op internet en de correctionele vervolging en bestrafing van de burgerjournalist manifest in strijd waren met het recht op expressievrijheid en de journalistieke vrijheid van nieuwsgaring.

Hof van beroep Gent, arrest van 19 september 2018. Een langere versie van dit artikel verscheen eerder in De Juristenkrant.

inkomen. 'Fotografen moeten een archief opbouwen waarin elke foto die je neemt nog een tweede leven heeft. Door bijvoorbeeld een reportage anders te verpakken kan je ze een volgende keer anders naar buiten brengen.'

Vanzelfsprekend veronderstelt dit dat de fotograaf dan al zijn auteursrechten behoudt.

AUTEURSRECHTEN

Al doet België het relatief goed, er bestaat nog steeds veel onzekerheid over de tarieven die freelancers krijgen. Ook in Vlaanderen zijn er grote verschillen tussen mediabedrijven en volgens het domein waarin een journalist werkt. Zelfs binnen eenzelfde mediagroep kunnen de tarieven voor freelancers hard van elkaar verschillen.

Een belangrijk voordeel voor freelancejournalisten in België is de verlaagde belasting op auteursrechtelijke vergoedingen. De helft van de totale vergoeding wordt als zodanig beschouwd, en hierop betaalt de freelancer dan slechts 15% belastingen.

Ook op Europees vlak probeert men auteursrechten beter te valoriseren. In het najaar van 2018 lagen er plannen op tafel om auteurs online beter te beschermen. Zo zouden ze een redelijke vergoeding kunnen krijgen voor werk dat via Facebook, Instagram en Google wordt verspreid. Maar de beoogde Europese richtlijn is nog altijd niet rond, en intussen gaat het lobbywerk van Google & Co. ertegen onverminderd voort. De protesten in Nederland lijken lauwwarme reacties teweeg te brengen. Dat er een algemeen probleem is met het inkomen en de rechten van persfotografen, wordt door niemand ontkend. Toch zijn er voorlopig maar weinig mediabedrijven die openlijk grote veranderingen willen doorvoeren. Met een 'estafette' van actiedagen, georganiseerd in de verschillende mediabedrijven, blijft de Nederlandse Vereniging van Journalisten het thema dan ook op de agenda zetten.

FOTOROL

Een beroepsfotograaf kiest
een bijzondere foto van een collega,
en geeft de rol door.

De keuze van
BART DEWAELE

Vrijdagnamiddag 30 november. Een gelehesjesbetoging op de Kleine Ring ter hoogte van Kunst-Wet loopt plotseling uit de hand. Twee politiecombi's gaan in de fik. Een voorbijganger kijkt toe.

Fotograaf **DIETER TELEMANS** is er aan het werk in opdracht van *De Standaard*.

Het doorgaans drukke, door auto's gedomineerde kruispunt verandert in een filmset.

De foto zou een titelprint kunnen zijn van een film van de gebroeders Dardenne: *Le Témoin* of *Le Spectateur*. Het lijkt wel in scène gezet. De acteur staat op de juiste plek te midden van het slagveld. Het omklemmen van de jasmouwen met zijn vingers verradt ontzetting, verbijstering. Hij is van het pre-smartphone tijdperk en voelt helemaal geen behoefte om het spectaculaire tafereel te delen met vrienden of kennissen. Hij vraagt zich eerder af waarom hij hiervan getuige moet zijn op zijn dagelijkse vertrouwde weg van kantoor naar huis.

Kunst in de Wetstraat.

Nieuwe omzendbrief gerecht-pers bevat pro's en contra's

Het Openbaar Ministerie heeft aan alle parketmagistraten in het land een nieuwe omzendbrief gestuurd die de relaties met de pers moet regelen. Het document komt in de plaats van een omzendbrief uit 1999 en werd niet als zodanig met de mediasector overlegd, ook al werd hier en daar met journalistieke bekommernissen rekening gehouden.

Ondanks het wettelijk bepaalde geheim van het onderzoek kan een parket journalisten informeren over lopende strafonderzoeken. De nieuwe omzendbrief regelt daarbij meer dan vroeger in detail hoe die communicatie moet worden afgestemd tussen het parket, de politie,

de onderzoeksrechter en de persrechter van een rechtscollege. Het OM krijgt verder een nationale woordvoerder en een bureau voor communicatie. Ook de communicatietechnieken krijgen een facelift, tot en met publicatie via sociale media toe. In principe wordt informatie uitsluitend aan erkende beroepsjournalisten meedeeld.

PIJNPUNTEN

De nieuwe omzendbrief bevat jammer genoeg ook enkele pijnpunten. Zo kan een persmagistraat beslissen om niet langer met een journalist te werken. Ook het maken van beelden in een rechtszaal is nog altijd

te stroef geregeld: de journalist moet vooraf van alle betrokkenen een schriftelijke toestemming hebben.

Voor het maken van een reportage moet de journalist vooraf een contract met justitie zelf ondertekenen. Daarin eigent het OM zich zelfs het recht toe om de uitzending vooraf te bekijken en ze desgewenst te censureren.

De omzendbrief is in werking getreden op 17 januari en wordt over twee jaar geëvalueerd. De VVJ / AVBB vraagt gerechtsjournalisten om feedback te geven over de toepassing op het terrein. Met die informatie wordt snel een onderhoud met het OM aangevraagd. (PD)

LUKAS DE VOS NEEMT AFSCHIED VAN **MON VANDEROSTYNE** (1946-2018)

Geen journalist om te stoppen

Voor een journalist als Mon Vanderostyne (*De Standaard*, 1973-2005) is het woord 'ongebonden' uitgevonden. We begrepen elkaar, ik taterend over mijn tijd in Roemenië tijdens de val van Ceausescu, hij wat bedeesd over al die andere krijgsheren die hij bedremmeld maar vastberaden uitrookte.

Over zijn wedervaren schreef hij in 1993 *Helmen voor de Vrede*. Het jaar daarop dook hij op in Sarajevo, in 1995 was hij de eerste buitenlandse journalist die Knin bereikte. Voor het Joegoslaviëtribunaal in Den Haag legde hij in 2008 een bezwarende getuigenis af over de oorlogsmisdaden van generaal Ante Gotovina tijdens 'Operatie Storm'.

Er kon geen groot conflict uitbreken of op zijn eigen stille, eigenzinnige en koppige manier werkte Mon zich naar binnen. Het was zijn zenuwachtige kalmte waarmee hij al die heftige opdrachten een plaats kon geven. Te voet, per schip, in de lucht, achterop een vrachtwagen. In Afghanistan, in Pakistan

waar hij een interview versierde met Benazir Bhutto. Hij schreef diepgravend over alle hectische en dramatische gebeurtenissen die hem als een magneet aantrokken. Over Iran, over Oekraïne, over de val van de Muur, over het Balticum, over de Sahel en Zuid-Amerika, maar evengoed over de Thorntonbank of de berging van de Tricolor.

Mon ademde tragedies. En zijn valse schuchterheid compenseerde hij met bijna koortsachtig schrijven. Hij won er twee keer de Gouden Pen mee. Voor het Agustaschan-

daal, en voor de terugreis van Marokkaanse inwijkelingen. En de Persprijs 1998.

Mon had zich al vroeg geëngageerd in de geopolitieke actie. Hij werd, met zijn studies Rechten en Politieke Wetenschappen in Leuven (1964-1971), de eerste voorzitter van de Algemene Studentenraad in, jawel, 1968. Hij geloofde in twee dingen: democratisering én de bewuste blik naar buiten. Hij was geen man om te stoppen, er stroomde gewoon reportersadrenaline in plaats van bloed door zijn aderen.

Het verbaasde me dan ook niet dat hij zijn carrière nooit heeft afgesloten. Hij had zich voorbereid op de *après-journal*: al vanaf 1994 had hij zijn eigen MVO Producties opgezet, die hij tot zijn dood op de laatste dag van 2018 bleef beheren. Ook al was hij dan nog een West-Vlaming uit Loppem, die nooit zijn afkomst of taal verloochende. Zijn as is gepast begraven in een bos. Zo geeft Mon het leven, het échte leven door. © Foto De Maitre

Waar staat die VVJ-polis voor beroepsaansprakelijkheid weer voor?

Sinds jaren biedt de VVJ haar leden een uiterst voordelige groepsverzekering aan voor beroepsaansprakelijkheid. Deze polis, die ook de bijhorende rechtsbijstand dekt, loopt af op 30 september 2019. Vandaar dat we bij onze leden even peilden naar de noden ter zake.

CHARLOTTE MICHILS

Een groepsverzekering heeft per definitie het voordeel dat ze tegen gunstiger voorwaarden kan worden afgesloten. De polis tussen VVJ/AVBB en Generali impliceert een uitgebreide dekking voor beroepsaansprakelijkheid, aansprakelijkheid ingevolge uitbating en de bijhorende rechtsbijstand, en dit voor een jaarlijkse premie van € 250. Uit onze enquête blijkt dat veel VVJ-leden wel geïnteresseerd zijn in de verzekering, maar onvoldoende kunnen inschatten wat er precies onder valt. Voor anderen dan weer

– onder wie niet toevallig enkelen die al op de groepsverzekering een beroep hebben gedaan – is de meerwaarde maar al te duidelijk. Hoe dan ook zijn de beroepsrisico's die worden gedekt reëel. Van beroepsaansprakelijkheid is sprake wanneer je door een fout schade berokkent aan iemand. Denk aan een firma waarover je verkeerde informatie brengt en die daardoor schade lijdt. Of met een kritische reportage berokken je iemand reputatieschade en die persoon keert zich tegen je. De polis dekt daarnaast je aansprakelijk-

heid bij 'uitbating'. Bij het verplaatsen van je camera stoot je bijvoorbeeld een dure Chinese vaas om. Ook die kosten – en de bijhorende gerechtskosten bij een proces – vallen onder de groepsverzekering AVBB/Generali.

Denk dus niet dat enkel onderzoeksjournalisten die 'moeilijke' dossiers behandelen de verzekering kunnen gebruiken. Een andere misvatting is dat alleen freelancejournalisten nood hebben aan deze dekkingen. Ook loontrekkende journalisten kunnen er baat bij hebben wanneer de werkgever niet tussenbeide komt of eigen belangen heeft.

De enquête kan nog altijd (anoniem) worden ingevuld via www.journalist.be. Meer info op het VVJ-secretariaat. De huidige polis kan nog tot 30 september 2019 worden ondertekend op <https://journalist.be/verzekeringen/beroepsaansprakelijkheid>.

Proces tegen agenten die beelden wisten?

Op 22 februari doet de Brusselse raadkamer uitspraak over een bijzondere klacht. Reporters van *ZIN tv* maakten in 2015 beelden van een betoging tegen de internationale vrijhandelsakkoorden. Politieagenten kwamen hen dat toen beletten en arresteerden hen. Toen ze later uit de kazerne van Etterbeek werden vrijgelaten, werd dat door een collega gefilmd, maar opnieuw kwam een politieagent tussenbeide. Hij pakte de camera af en wiste alle beelden, ook deze die eerder die dag waren gemaakt. *ZIN tv* en de ngo Attac dienden klacht in bij het Controlegeslacht P, en dat gaf hen gelijk. Politieagenten kunnen niemand dwingen beelden te wisten, laat staan dit zelf doen. *ZIN tv* en Attac dienden ook een strafklacht in, en aan de Brusselse raadkamer komt het nu toe te oordelen of die wordt doorverwezen naar de correctionele rechtbank of niet. (PD)

Invoices voor Europajournalisten: niet betalen a.u.b.

Tegen afspraken met de regering in hebben redacties die journalisten accrediteren voor Europese tops toch een rekening van € 50 gekregen van de Nationale Veiligheidsoverheid (NVO). De VVJ dringt erop aan niet te betalen.

In het kader van het strakkere veiligheidsbeleid besliste de wetgever om ook de accreditaties van personen die zich in en rond de Europese instellingen in Brussel bewegen te verstrengen. De uitgebreidere screenings die daarmee gepaard gaan, worden wel aan die personen of hun werkgevers verhaald middels een factuur van € 50. En zo komt het dat ook journalisten die 'Europa' volgen voortaan riskeren te moeten betalen om hun job van Europese verslaggeving te kunnen doen. De VVJ, haar Franstalige zustervereniging en API, de vereniging van buitenlandse journalisten actief in het land, tekenden vorig jaar onmiddellijk verzet aan. Journalisten of redacties

laten betalen om hun werk te doen is *not done*. De maatregel maakte ook grote ophef bij alle nieuwsmedia in de wereld die wel eens een verslaggever naar Brussel sturen.

De regering beloofde een oplossing, maar moet daarvoor de veiligheidswet aanpassen. Door de val van de regering-Michel liep dat vertraging op. Het verklaart wellicht waarom de Nationale Veiligheidsoverheid nu toch rekeningen is beginnen opsturen naar redacties die een verslaggever stuurden naar de laatste Europese top in oktober. De VVJ, samen met AJP en API, vraagt redacties om deze rekeningen niet te betalen. Dat belet overigens niet dat voor de komende belangrijke top in maart – waar de Brexit op de agenda staat – opnieuw gewoon accreditaties worden aangevraagd. Redacties en journalisten die invoices ontvangen van de Nationale Veiligheidsoverheid wordt gevraagd dit bij de VVJ te melden op info@journalist.be. (PD)

8 uitdagingen voor de journalistiek...

In de lijst van maatschappelijke uitdagingen bleef 'fake news' in 2018 hoog op de agenda staan. Particulieren, politici en bedrijven zetten almaar meer des- en nepinformatie in om particuliere belangen na te streven, meer dan eens tegen het algemeen belang in. Maar hoe bracht de journalistiek het er echt vanaf in 2018? Enkele ontwikkelingen.

POL DELTOUR

1 FAKE NEWS

De zeden verhardden, en 2018 bood alleen maar meer van hetzelfde. Zo maken meer en meer figuren gebruik van rechtstreekse communicatiekanalen met burgers om misleidende en soms ronduit valse informatie te verspreiden. Daarnaast tackelen almaar meer machthebbers kritische journalisten zelf als herauten van fake news. Daarmee beogen sommigen dominantie, en misschien zelfs een monopolie op het vlak van nieuws en informatie in het algemeen.

2 GDPR

Op 25 mei 2018 trad de Europese Verordening Gegevensbescherming (GDPR) in werking. Voor burgers een uitstekende zaak, maar als ze onverkort ook voor journalisten zou gelden, had dat een dramatische hypotheek op hun werk gelegd.

»» ...en hoe de VVJ ze aanpakt

ACTIVITEITENVERSLAG VVJ/AVBB 2018

»» De VVJ heeft in 2018 consequent de lijn aangehouden waarmee ze de ‘waarheidscrisis’ in het nieuwsaanbod meent te kunnen helpen keren. Het belangrijkste blijft **opkomen voor goed uitgebouwde, professionele redacties**, met voldoende beroepsjournalisten. De recente evolutie van het aantal beroepsjournalisten stemt op dit punt niet optimistisch (*zie hierna*).

Elk kwalitatief nieuwsaanbod kost geld, en dus verdienen journalisten behoorlijke loon- en andere werkvoorwaarden. Op diverse redacties namen VVJ-mandatarissen deel aan **sociaal overleg** voor het behoud of verbetering van journalistieke werkomstandigheden. Ook individueel werden talloze journalisten begeleid.

Onze kwaliteit is ook gelinkt aan de

beroepsethiek, die de VVJ samen met de Vlaamse mediabedrijven bewaakt via de **Raad voor de Journalistiek**.

De VVJ zette mee de schouders onder een **Vlaams Journalistiek Fonds** (VJF), dat minister voor Media Sven Gatz (Open Vld) begin 2018 oprichtte. Het fonds moet met een eerste budget van 500.000 euro innovatieve projecten ondersteunen. 37 kandidaten dienden een aanvraag in, 11 van hen kregen een subsidie. Daaronder enkele projecten die rechtstreeks met factchecking te maken hebben. Het VJF zal, mee aangestuurd door de VVJ, ook op andere manieren innovatie bevorderen, onder meer door samenwerking met het Nederlandse Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (SvdJ).

Ook de federale regering maakte van

de strijd tegen desinformatie en vals nieuws een topic. De VVJ ondersteunde een **grootscheepse burgerenquête**, die ook op journalisten was gericht. Met de website *www.stopfakeneews.be* wil minister van Digitale Agenda Alexander De Croo (Open Vld) de aandacht op het thema blijven vestigen. Op haar beurt trok de federale regering 1,5 miljoen euro uit voor een fonds ter stimulering van nieuwe technologieën tegen desinformatie en vals nieuws.

De VVJ organiseerde een **infosessie** over counterstrategieën tegen fake news in het kader van MediAcademie.

Tot slot tekende de VVJ herhaaldelijk **verzet** aan tegen politici en andere machthebbers die – ook bij ons – nieuwsmidia en journalisten zelf beschuldigen van fake news.

»» De VVJ/AVBB zette alle zeilen bij om in de Belgische uitvoeringswet zoveel mogelijk vrijstellingen op de AVG te verkrijgen. Een brede frontvorming met hoofdredacties, uitgevers en de Raad voor de Journalistiek leverde uiteindelijk een bevredigend resultaat op. Journalisten kunnen zich nu beroepen op **talloze vrijstellingen**. Zo moeten ze personen van wie ze informatie

verzamelen niet op de hoogte brengen daarvan, noch moeten ze ingaan op een verzoek om de informatie die ze over iemand hebben te ontsluiten. Evenmin kan een journalist of redactie worden gedwongen om info te wissen.

Blijven over: enkele verplichtingen van administratieve aard. Zo moeten ook journalisten een **register**

bijhouden van hun verwerkingsactiviteiten, en moeten ze personen in hun informatiebestanden verwittigen in geval van een datalek.

De VVJ **informeerde** uitgebreid over de vrijstellingen en verplichtingen. Dat gebeurde via *De Journalist*, op *journalist.be* en *journalistenloket.be*, via een infosessie (MediAcademie) en bij andere gelegenheden.

3

MEDIACONCENTRATIE

Eind 2018 publiceerde de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) zijn jaarlijkse rapport over mediaconcentratie. De VRM stelt vast ‘dat de mediaconsument nog amper keuze heeft, nu de mediamaakt volledig in handen is van de grote vijf’ (VRT, De Persgroep/Mediaaan, Mediahuis, Roularta en SBS Belgium). In de loop van 2018 werkte De Persgroep verder aan zijn integratie met Mediaaan onder de noemer NewsCity. Dat moet in 2019 leiden tot een steeds grotere samenwerking van *Het Laatste Nieuws*, *De Morgen*, *Humo*, magazines zoals *Dag Allemaal* en de zenders van Mediaaan (o.a. VTM en Q-Music).

4

WERKZAAM WERK

De VVJ bleef in 2018 ijveren voor een Sociaal Charter voor de volledige mediasector, als verlengstuk van het sociaal charter dat nu al in de audiovisuele mediasector bestaat. Dit Charter moet bovenop sociale wetgeving en cao's aanvullende regelingen bevatten met betrekking tot stagiairs en instromers, vergoedingen, werkdruk en dies meer. Een extra hoofdstuk zou ongewenst gedrag op het werk betreffen. Ook de mediasector blijkt nu eenmaal niet immuun voor MeToo-praktijken.

5

INFORMATIE

Persvrijheid veronderstelt ook een voldoende toegang tot informatiebronnen. Essentieel in dat verband is de openbaarheid van bestuur die door zowel de Grondwet als specifieke wetgeving wordt gewaarborgd. Maar ook hier is voortdurende waakzaamheid geboden.

» Op vraag van de VVJ en de vakbonden sprak **De Persgroep** tegen dat er bij de integratie collectief banen zouden sneuvelen. In de lijn van de traditie vonden in het bedrijf wel weer heel wat individuele personeelwissels plaats.

Hoe dan ook bewees 2018 dat de 'klassieke' nieuwsmedia **verre van dood** zijn. *De Standaard* vierde zijn

100-jarig bestaan, *De Tijd* zijn 50ste verjaardag, en *Het Laatste Nieuws* en *De Morgen* bliezen respectievelijk 140 en 40 kaarsjes uit.

In het Vlaams Parlement wijdde de Commissie Media aandacht aan de 'nieuwe' nieuwsmedia, en hoe zij beleidsmatig kunnen worden ondersteund. Tijdens een **hoorzitting** in de commissie wees de VVJ op

de noodzaak van blijvende overheidssteun, voor zowel 'klassieke' als 'nieuwe' nieuwsmedia. Dit moet professionele journalistiek bevorderen, zij het steeds met alle waarborgen voor onafhankelijkheid. De VVJ wees verder op het gevaar van gerechtelijke vorderingen tegen de relatief kwetsbare *digital only* nieuwssites, vorderingen die snel een censurerend karakter krijgen.

» De VVJ werkte mee aan een brede **enquête** over het thema, door deze mee op te stellen en te verspreiden onder journalisten. In februari organiseerde Vlaams Mediaminister Gatz ook een eerste rondetafelconferentie over grensoverschrijdend gedrag in de media- en cultuursector.

In diverse mediahuizen (Belga, BRUZZ, Kanaal Z, De Persgroep...) participeerden VVJ-mandatarissen in **sociaal overleg** over personeelontwikkelingen, contracten, vergoedingen, auteursrechten of werkomstandigheden. De rol van de VVJ omvat informatie en bijstand aan journalisten, bemiddeling, overleg met uitgevers en directies. Bij de verdediging van journalisten in loondienst wordt waar mogelijk samengewerkt met de reguliere vakbonden; voor de

belangenbehartiging van freelancers treedt de VVJ doorgaans alleen op.

Aan honderden VVJ-leden werd **individuele bijstand** geleverd, in de vorm van advies, bemiddeling en – als het nodig is – gerechtelijke bijstand. VVJ-leden die dat wensten, konden ook opnieuw intekenen op de voordelige **groepsverzekering** voor beroepsaansprakelijkheid en de bijhorende rechtsbijstand. .

Bijzondere aandacht ging ook in 2018 naar de vrijwaring van journalistieke **auteursrechten**. Dat gebeurt in eerste instantie via de Journalisten Auteurs Maatschappij. De VVJ drong ook rechtstreeks bij de Vlaamse verkozenen in het Europees Parlement aan op de goedkeuring van een **Europese Richtlijn Auteurs-**

rechten, die 'klassieke' uitgevers meer armslag moet geven tegenover techgiganten als Google en Facebook. Dit jaar komt er duidelijkheid.

De VVJ investeerde opnieuw in de werking van haar **JournalistenLoket**, dat ook niet-leden bedient met informatie en advies: studenten, aspirant-journalisten, burgerjournalisten of betrokken burgers die aldus een beroep kunnen doen op de expertise die de VVJ heeft. De website *Journalistenloket.be* kreeg in 2018 bezoek van ruim 17.360 zoekenden, die in het totaal zowat 40.000 pagina's openklikten. 166 vraagstellers werden persoonlijk verder begeleid door het VVJ-secretariaat. Via Journalistenloket stelden we ook diverse **evenementen** en infosessies voor.

» Zo wilde de Belgische wetgever onder druk van het bedrijfsleven de overheidsdienst **Delcredere** onttrekken aan de openbaarheid van bestuur. Het Grondwettelijk Hof vernietigde die uitzondering, nadat onder meer Greenpeace en de VVJ een verzoekschrift in die zin hadden ingediend.

Met justitie rees een dispuut over de ontsluiting van de **gerechtelijke rollen** (agenda's) en uitspraken voor journalisten. Na een advies van de Privacycommissie weigerden rechtscollèges dit nog te doen zolang de documenten niet geanonimiseerd waren. Door een gebrek aan tijd en

middelen betekende dit vaak dat er gewoon niét meer werd gecommuniceerd. De VVJ drong er bij justitie op aan de mededeling van rollen en vonnissen niet te stremmen, en te vertrouwen op de deontologische privacyregels die journalisten via onder meer de Raad voor de Journalistiek zelf naleven.

Ook maatschappelijk relevante **bedrijfsinformatie** verdient gepaste openbaarheid. En dus was het in 2018 goed uitkijken naar een nieuwe wet die 'bedrijfsgeheimen' moest 'beschermen', dit ter bestrijding van de toenemende bedrijfsspionage. De

VVJ/AVBB werd in juni over het thema geraadpleegd in de Commissie Bedrijfsleven van de federale Kamer. De nieuwe wet bepaalt uiteindelijk een royale uitzondering voor journalistiek werk.

Intussen werkt Europa aan een richtlijn voor de bescherming van **klokkenluiders**. Via de Europese Federatie van Journalisten (EFJ) volgt de VVJ dit op de voet. Eerst ging de richtlijn de goede kant uit, wat perspectieven opende voor journalisten die informatie inwinnen bij klokkenluiders, maar de recentste ontwikkelingen ogen minder fraai.

6

STEEDS MINDER JOURNALISTEN

De aantallen erkende beroepsjournalisten (verbonden aan algemene nieuwsmedia) moeten onderling steeds worden vergeleken met de cijfers van vijf jaar (of een veelvoud) eerder. Dat heeft te maken met de vijfjaarlijkse hernieuwing van de erkenningen, die telkens voor een ‘opkuis’ van het bestand zorgt. Het aantal erkende beroepsjournalisten in 2018 (2.356) daalde aldus met 52 in vergelijking met 2013 (2.408). In tien jaar tijd noteren we een vermindering met 148 beroepsjournalisten. Die evolutie spoort met een andere negatieve evolutie: die van nieuwe instromers. In 2018 steeg het aantal nieuw erkende beroepsjournalisten licht tot 108, maar daalde het aantal stagiair-beroepsjournalisten tot een historisch dieptepunt van 86.

7

GRENZEN

Geen vrijheid zonder verantwoordelijkheid: zowel de overheid als de Raad voor de Journalistiek legde in 2018 weer grenzen vast voor journalistiek werk.

Advocaat Hans Rieder, die scheidsrechter Bart Vertenten verdedigt, geeft uitleg aan de pers. © Belga

8

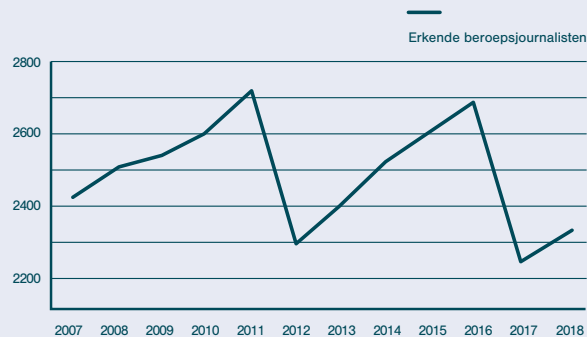
VEILIGHEID

Verdediging van de persvrijheid – als een vrijheid-mét-verantwoordelijkheid – blijft een corebusiness van de VVJ/AVBB. Die persvrijheid begint met veiligheid: de waarborg dat journalisten zonder gevaar voor lijf en leden hun werk kunnen doen. Ook al blijft ons land een relatief veilige haven, toch gaat het op mondiaal niveau niet de goede richting uit.

» De VVJ/AVBB drong er in 2018 bij het kabinet van Binnenlandse Zaken herhaaldelijk op aan om werk te maken van de **integratie van de twee wettelijke beroepsstatuten** van journalist: dat van beroepsjournalist verbonden aan algemene nieuwsmedia en dat van beroepsjournalist verbonden aan vakpers. Begin 2018 liet het kabinet-Jambon weten dat het deze integratie wilde koppelen aan een extra veiligheidsscreening van beroepsjournalisten. Uiteindelijk liet het kabinet deze (onzinnige) vereiste vallen, maar daarmee raakte de wetswijziging nog altijd niet rond.

De Belgische overheid verraste de honderden journalisten die in Brussel Europa volgen nog met de eis om een **veiligheidsscreening** te ondergaan

waarvoor ze zelf 50 euro moesten betalen. Op aandringen van de VVJ/AVBB en IPA beloofde de regering die maatregel ongedaan te maken.

» De Senaat beraadt zich momenteel over een nieuwe wet op het **recht tot antwoord**, die tegelijk de huidige versnipperde wetgeving moet harmoniseren en een regeling bevatten voor het internet. De VVJ/AVBB werd gehoord in de Senaatscommissie voor Transversale Bevoegdheden. Inhoudelijk kan de nieuwe regeling, die ook online media zou betreffen, het best worden afgestemd op het audiovisuele recht tot antwoord, wat betekent dat het (enkel) dient om fouten te corrigeren of een gekrenkte eer te herstellen.

In het **voetbalschandaal** werden twee reporters van *Het Laatste Nieuws* en een van *Het Nieuwsblad* in verdenking gesteld van private omkoping en deelneming aan een criminele organisatie omdat ze scores voor voetballers en een scheidsrechter zouden hebben opgedreven in ruil voor persoonlijke voordelen. Eigen

onderzoek leerde dat er niet zoveel aan de hand is, en de VVJ steunt de drie verslaggevers dan ook.

In drie van elkaar losstaande zaken stelden rechters journalisten in het gelijk toen ze waren gedagvaard voor foutieve of lasterlijke berichtgeving. In de **vonnissen** staat dat journalistiek niet een of andere absolute waarheid moet verkondigen, wel moet ze waarheidsgetrouw berichten en streven naar een zo groot mogelijke correctheid. Het belet niet dat een uitgever wel aansprakelijk kan worden gesteld voor fouten op eindredactieniveau, denk aan een foute titel of quote die niet in de tekst van de journalist staat.

Enkele keren wees justitie specifiek gerechtsverslaggevers met de vinger. Zo dreigde de voorzitter van de **Limburgse rechtbank** ermee om alle nieuwsmedia uit alle Limburgse

rechtszalen te weren als nog één journalist zou inzoomen op het privéleven van de onderzoeksrechter die het voetbalschandaal behandelt. Tegen de magistraat in kwestie was een wrakingsverzoek ingediend. Hoe dan ook verzochten de VVJ en de RvdJ de rechtbankvoorzitter om eventuele journalistieke fouten individueel aan te pakken, en niet te dreigen met collectieve censuur.

Schadeclaims en strafklachten tegen journalisten tonen steeds weer het belang aan van een **goede verzekering** voor beroepsaansprakelijkheid. De VVJ/AVBB kon ook in 2018 haar leden weer een heel voordelige groepsverzekering aanbieden.

Behalve de wetgever en justitie stippelt ook de **Raad voor de Journalistiek** (www.rvdj.be) lijnen uit waarbinnen goede journalistiek zich moet ontplooiën.

» De Internationale Federatie van Journalisten (IFJ), waar de VVJ/AVBB deel van uitmaakt, becijferde voor 2018 dat **84 journalisten** en nog eens 10 medewerkers het leven lieten tijdens hun werk. Daarmee wordt een sinds drie jaar positieve trend weer gekeerd.

Bij ons waren er fysieke geweldplegingen en verbale bedreigingen vanwege 'gele hesjes' en andere manifestanten

tegen vooral beeldjournalisten. Jammer genoeg gingen ook politiemensen over de schreef. Ook de sterke toename van online **verbaal geweld** tegen journalisten valt te betreuren.

De VVJ maakte hoe dan ook werk van de promotie van de door haar uitgereikte perskaarten, als legitimatie- en herkenningsmiddel bij uitstek. De internationale perskaart die ze onder auspiciën van de IFJ verdeelt,

biedt journalisten in het buitenland een grote meerwaarde.

De VVJ tekende verzet aan tegen een recente Belgische wet die consulaire hulp ontzegt aan landgenoten die zich vrijwillig in oorlogsgebieden bevinden. Voor journalisten blijft, zoals voor hulpverleners, diplomatieke bescherming op de plaats. Aan het Grondwettelijk Hof vroeg de VVJ/AVBB om de wet in die zin bij te sturen.

UITNODIGING AAN ALLE VVJ-LEDEN

ALGEMENE VERGADERINGEN

INCLUSIEF BESTUURSVERKIEZINGEN !

VVJ – AVBB

ZATERDAG 23 FEBRUARI 2019

Huis van de Journalist
Zennestraat 21 in Brussel

9.30u

ONTHAAL MET KOFFIE

10u

ALGEMENE VERGADERING AVBB

Agenda:

- › Activiteitenverslag 2018, voorgesteld door de covoorzitters
- › Debat over actuele dossiers
- › Financiën: rekeningen 2018 en begroting 2019, voorgesteld door de nationaal secretarissen; décharge van de bestuursleden
- › Varia

VERVOLGENS

ALGEMENE VERGADERING VVJ

Agenda:

- › Activiteitenverslag 2018, voorgesteld door de voorzitter
- › Debat over actuele dossiers
- › Financiën: rekeningen 2018 en begroting 2019, voorgesteld door de secretaris-penningmeester; décharge van de bestuursleden
- › Varia

De voorzitters van de AVBB, VVJ en AJP nodigen alle aanwezigen na de algemene vergaderingen uit op een glas.

VOOR WIE?

De algemene ledenvergaderingen van VVJ en AVBB omvatten alle leden die lidgeld betaalden voor 2019. Leden die erkend zijn als beroepsjournalist (werkzaam bij zowel de algemene nieuwsmedia als de vakpers) hebben stemrecht. Andere VVJ/AVBB-leden (stagiairs, journalisten in bijberoep/persmedewerkers, oud-journalisten/ereleden, houders van een T-kaart, studenten en docenten in journalistiek) kunnen de algemene vergaderingen bijwonen zonder stemgerechtigd te zijn.

MODEL VAN VOLMACHT

Maximaal 5 volmachten per aanwezig lid.

Ondergetekende,

stemgerechtigd lid met erkenningsnummer:

geeft hierbij volmacht aan

om in zijn/haar naam te stemmen op de AV van VVJ en AVBB van 23 februari 2019.

BESTUURSVERKIEZINGEN

VVJ & AVBB VOOR DE PERIODE 2019 – 2023

OPROEP TOT KANDIDAATSTELLING

VVJ – AVBB

Op 23 februari 2019 zal de AV van de VVJ ook een nieuwe Bestuursraad
verkiezen voor de komende vier jaar.

De Raad van Bestuur van de VVJ omvat minstens 7 en maximaal 21 bestuursleden.

DE AV VERKIEST

- › een voorzitter
- › een ondervoorzitter
- › een secretaris en een penningmeester: beide functies kunnen door één persoon worden vervuld
Kandidaten voor een van de voorgaande functies moeten zich expliciet kandidaat stellen.
- › maximaal 18 andere bestuursleden

Er wordt zoveel mogelijk representativiteit
nagestreefd van de diverse beroepsgroepen
en regio's:

- › dagbladjournalisten / magazinejournalisten / omroepjournalisten (*publiek / privaat / regionaal*) / persagentschapjournalisten / online-journalisten;
- › loontrekkenden / freelancers;
- › redacteuren / beeldjournalisten (*persfotografen / cameralui*);
- › regio's Antwerpen / Brussel-Brabant / Limburg / Oost-Vlaanderen / West-Vlaanderen

De Raad van Bestuur van de AVBB omvat minstens 8 bestuursleden, paritair verdeeld over VVJ en AJP. Deze leden worden voorgedragen door de respectievelijke AV's.

De voorzitter en de ondervoorzitter behoren tot een verschillende taalrol, net zoals de secretaris en de penningmeester.

Wie zich kandidaat wil stellen voor een bestuursmandaat bij de VVJ en desgevallend de AVBB, kan dit doen met een e-mail aan het VVJ-secretariaat (inclusief korte toelichting en c.v.) op uiterlijk donderdag 21 februari 2019.

MEER INFO

Nationaal secretaris Pol Deltour:
pol.deltour@journalist.be
gsm 0478 38 10 33

‘Allrounder is een eretitel’

LUC DE SMET (65) MET PENSIOEN NA VIER DECENNIA JOURNALISTIEK VOOR RADIO EN TV

De perfecte allrounder. Het archetype van een journalist. Zo omschrijven collega's Luc De Smet (65), die met pensioen is gegaan na een levenslange verslaggeversloopbaan. Eerst bij de radio, daarna bij tv – zowel bij VRT als VTM – versloeg Luc zowel binnen- als buitenlandse items.

MONICA MORITZ

‘Hij pakte het allemaal aan, helder, boeiend en betrokken met gewone mensen’, aldus VRT-collega Lucas Vanclooster in zijn afscheidshulde.

‘Ja, in mijn in memoriam (*lacht*). Allrounder is een eretitel — ik kan mij inderdaad snel aanpassen en inwerken. Een nieuwsitem is vaak ook allround en niet al te ingewikkeld. Het is tenslotte tv. Ik was altijd blij als collega’s zeiden dat ze dankzij mijn reportages begrepen waarover het ging. Verontrustend vind ik wel de voortschrijdende *verleuking* van het nieuws, stukjes moeten kost wat kost leuk zijn.

Ik dacht dat die tijd voorbij was?

‘Neenee, leuke *voxpoppen*, dat onthouden de kijkers. De inhoud is soms zelfs minder belangrijk dan rake quotes. Als ze staken bij de spoorwegen gaat het niet zozeer over het waarom, maar komt het erop aan de mensen die op de trein wachten eens luid te laten vloeken. Vaak wordt er ook niet stilgestaan bij de impact. Als iemand van een sociaal verhuurkantoor zegt dat ook vreemdelingen kans maken op een sociale woning, is dat een mooie quote, maar als in hetzelfde stuk een oud vrouwe roept *Ik woon hier al zo lang en ik krijg geen sociale woning maar die vreemdelingen hebben er meteen een* — dat vergeet de kijker niet. Een korte quote en de toon is gezet. Probeer dan maar eens met cijfers en statistieken uit te leggen dat het eerlijk verloopt.’

Is factchecking ondergeschikt aan sensatie?

‘Je moet voorzichtig omgaan met voxpoppen en sensationele verklaringen, en ze zeker factchecken. Je moet het gezonde verstand laten spreken en ook ruiken dat er iets niet klopt. Soms volstaat een telefoontje om dat uit te zoeken.’

En om te beginnen de juiste vragen stellen

‘Inderdaad. Journalisten die dat niet doen, ontbreekt het misschien aan durf, of ze vrezen voor hun job, want tegenwoordig is journalistiek echt wel een stiel van armoedzaaiers. Een oudere Wetstraat-collega vertelde me dat hij ooit begon met hetzelfde

salaris als een leerkracht met een licentiaatsdiploma (*nu ‘master’ red.*). Tegenwoordig starten ze met veel minder. Dat is niet normaal en ook geen goeie zaak.’

Vandaar dat ze soms opdrachten buiten de journalistiek zoeken.

‘Onderbetaalde journalisten moeten érgens hun boterham verdienen, en dat maakt ze kwetsbaar. Er zijn er die het geen probleem vinden om de ene dag een gesponsord artikel voor een bedrijfsblad te schrijven en de volgende dag een journalistiek verslag over datzelfde bedrijf. Je kunt dat niet scheiden. Als je straks in je journalistiek werk het bedrijf waarvoor je reclamestukjes pleegt negatief afschildert, zal het ook snel gedaan zijn met die extra inkomsten. Het is gemakkelijk om erg afhankelijk te worden van

ONDERBETAALDE JOURNALISTEN MOETEN ÉRGENS HUN BOTERHAM VERDIENEN, EN DAT MAAKT ZE KWETSBAAR

lucratieve nevenactiviteiten. Dat geldt dubbel voor zelfstandigen, want die staan het zwakst. De sterkte van de media is dat ze weten dat journalistiek aantrekkelijk is én er dus voor elke job honderd in de rij wachten die desnoods voor de helft van de prijs werken.’

Zelf begon je als duizendpoot bij VRT radio, in 1975.

‘Ik had er een onderbetaald 3/5-contract en deed van alles om te overleven. Als radioreporter versloeg ik voor BRT 1 meestal ook randactualiteiten, geen hard nieuws, en ging ik alleen op stap. Dat had ook wel voordelen. Als je ergens aanklopte, hadden de mensen niet het gevoel dat ze overrompeld werden. Die lieten een eenzame reporter met zijn bandopnemer binnen. Anderzijds opent een cameraploeg soms deuren:

veel mensen weerstaan niet aan de verleidingskracht van een televisiemoment.’

In 1990 stapte je over naar VTM. Was dat voor jou het begin van echte journalistiek?

‘Zo kun je het stellen, ja. *Margriet* bijvoorbeeld, dat was amusement — niet dat ik daarop had neergekeken. Ik had wel al veel mensen geïnterviewd, ook voor een televisiedocumentaire over Vlaamse mijnwerkers (*De Fostmannen*), maar zelf televisiereportages maken, dat was wat ik altijd al wilde. Ik voelde mij ook meteen thuis in oorlogsberichtengeving. Ik zat nog maar net op de redactie, en was zogezegd in opleiding, toen in augustus 1990 de Golfoorlog begon. Later mocht ik de oorlog in het toenmalige Joegoslavië ter plaatse rapporteren.’

In 2003 heb je ook in Irak verslag uitgebracht van de oorlog daar.

‘Dat liep daar niet van een leien dak. Op een bepaald moment werd de ploeg teruggeroepen omdat VTM de verzekeringspremies van 1.000 dollar per dag per persoon niet meer kon betalen. Daarna zag ik het niet meer zitten om daar alleen achter te blijven, het risico was te groot. In Bagdad heerste ook een afschuwelijke, achterbakse sfeer en je kon niemand vertrouwen. Iedereen probeerde daar weg te geraken en geld te verdienen, tot de politie toe. Ik kende er niemand en ben vertrokken. Dat werd niet op gejuich onthaald op de redactie.’

Wat heb je persoonlijk uit die oorlogsverslaggeving gehaald?

‘Dat je heel voorzichtig met nieuws moet omgaan, dat de dingen nooit zijn wat ze lijken en dat er veel halve waarheden worden verspreid. Daarom mag je niet snel in een verhaal meestappen. Vandaag kun je echter steeds minder op het terrein rapporteren. De strijdende partijen houden je zo ver mogelijk weg van de gevechten en selecteren de journalisten die onder toezicht mogen meegaan. Tegelijk zie je dan dat burgers wel filmen en de beelden verspreiden die hun goed uitkomen.’

Vandaag moet je accepteren om dat soort nieuws ‘embedded’ te verslaan.

‘Het is bijna de enige kans om een conflict van dichtbij te zien. Vroeger, in Servië, wilden ze ook controleren of er geen strategische doelwitten in beeld kwamen. Vooral nadat een slimmerik van de NAVO in een reportage zag dat een bepaalde brug, waarvan de NAVO beweerde dat ze vernield was, toch niet geraakt was. En dus bombardeerde de NAVO dat gebied nog eens. Mijn eerste rit naar Pristina had het leger georganiseerd om de pers te laten zien dat ze niet verantwoordelijk waren voor de bombardementen daar. De NAVO had het postgebouw platgegooid en daarbij waren tientallen mensen omgekomen. Maar in Brussel ontkenen ze dat en beschuldigden ze de Serviërs. Dus hup, wij allemaal de bus op om ter plaatse te gaan vaststellen dat de Serviërs het niet konden gedaan hebben omdat ze niet over die bommen beschikten. En dat moesten wij dan wereldkundig maken. Het was hallucinant wat je na zo’n bombardement zag: overal lagen er stukken van lichamen. Zo konden we ook de plaatselijke kant van het verhaal optekenen. Ook toen werden we ‘gebruikt’ natuurlijk, maar ja, wat betekent dat? Hier gebeurt dat ook.’

Licht dat eens toe.

‘Er zijn hier ook journalisten die informatie toegespeeld krijgen dat in het nieuws opduikt. Politici geven dat niet door voor uw schone ogen. Daar moet je behoedzaam mee omgaan. Dat is van alle tijden, maar door de stortvloed van berichten uit binnen- en buitenland wordt het veel moeilijker om dat allemaal te factchecken. Als iets te mooi is om waar te zijn, moet je op je hoede zijn. Soms zijn het journalisten zelf die prachtige stukken uit hun duim zuigen — zoals onlangs aan het licht kwam. Als er alleen maar anonieme bronnen zijn, moet je waakzaam zijn. Wie gaat dat controleren? Dat is een probleem voor onze eindredacteuren, die hebben niet de tijd om dat allemaal te checken. Ze moeten voortgaan op wat de journalist zegt.’

En die staat, onder meer door internet, onder toenemende tijdsdruk.

‘Vandaag moet alles meteen ook online staan, ongeacht de kwaliteit van beeld en geluid. Daar ligt men niet van wakker. Goeie reportageprogramma’s mogen nog wat kosten, maar kleine stukjes niet. Journalisten moeten ook alles kunnen: schrijven, filmen, monteren. Gelukkig is het technisch niet meer zo moeilijk om zelf, zo goed en zo kwaad als het gaat, een stukje af te werken, maar de fierheid voor de stiel verdwijnt een beetje. We moeten *mee zijn*, dat is het enige wat telt vandaag. Door te veel bezig te zijn met andere dingen dan de inhoud maak je makkelijker fouten natuurlijk. Wie die druk niet aankan, gaat onverbiddelijk de boot in. Ik heb het geluk dat ik redelijk goed om kon met de druk, maar ik heb collega’s gezien die kapotgingen van de stress.’

IK MAAK ME ZORGEN OVER BELANGEN-GROEPEN EN POLITIEKE PARTIJEN DIE MET HUN EIGEN NIEUWS DE SOCIALE MEDIA OVERROMPELEN

Dat voerspelt niet veel goeds voor de toekomst van de journalistiek.

‘Ach, goeie journalisten zullen er altijd zijn, daarvan ben ik overtuigd. Zorgen maak ik me over de concentratie van het nieuws en de toenemende tendens van belangengroepen en politieke partijen om met hun eigen nieuws de sociale media te overrompelen. Hun trouwe believers hebben alleen oor voor hun eigen waarheden en bestempelen de rest als producten van de ‘leugenpers’, een ingeburgerd begrip bij een kleine, harde kern. Die volgers verspreiden ook complottheorieën die moeilijk te ontzenuwen zijn en ontketenen ongebreidelde aanvallen op de gevestigde pers. Iedereen is vandaag ook veel gevoeliger, dat is wel duidelijk, en je moet je woorden wegen.’

Jij was bij VTM lang een ster-reporter. Waarom moest uitgetrekkend jij vertrekken in 2009?

‘Toen VTM op zwart zaad zat, moesten 50 à 60 mensen afvloeien, onder wie vier journalisten van de nieuwsdienst. Liefst de oudsten, want die waren te duur. Ik had een redelijk inkomen na bijna 19 dienst, maar ook niet meer dan dat. De toenmalige directeur informatie wilde mij absoluut weg. Hij vond mij geen meerwaarde voor zijn redactie en mijn lot was bezegeld. De vakbond heeft hard geprobeerd om mij aan boord te houden, maar stuitte op een categoriek nee van de directie en de directeur informatie.’

Dat zal na 19 jaar dienst toch een harde klap geweest zijn.

‘Ik was 55 en dacht: wat moet ik nu nog? Niemand wil je nog in huis halen als je 55 bent. Bovendien voelde ik mij in de steek gelaten. Noch directie noch hoofdredactie hebben ooit geprotesteerd, een goed woord gedaan of zelfs maar met mij gesproken. De collega’s belden wel, maar voor de rest: totale stilte tot de ontslagprocedure afgerond was. Geen schouderklopje, niemand die zei: *je hebt hier mooie reportages afgeleverd* of zo, niks, *nada*.’

Lang heb je niet stilgezeten.

‘Toevallig hadden ze op de VRT-nieuwsdienst journalisten nodig die meteen konden inspringen. Ik was de ideale kandidaat, want mij moesten ze niks leren. Uiteindelijk heb ik op de VRT nog bijna negen jaar meegedraaid op de algemene redactie. Natuurlijk dacht ik soms, als ik iemand naar het buitenland zag vertrekken: dat zou ik ook wel graag doen. Maar goed, ik ben niet met pek en veren buitengedragen zoals bij VTM. Ik was ook aangenaam verrast over de aandacht bij mijn pensionering.’

Werken ze op de VRT-nieuwsdienst anders dan bij VTM?

‘Op beide plekken wordt even hard gewerkt aan kwalitatieve berichtgeving. Dat levert dagelijks in totaal bijna twee miljoen kijkers op. Uiteraard is de VRT een groter huis met meer mensen en middelen. Op VTM moest je met een kleine groep hetzelfde werk doen. Dat had ook zijn voordelen: beslissingen vielen sneller en het liep allemaal wat soepeler.’

Het milieu ligt Luc nauw aan het hart. Hij ging in Edingen wonen omdat er een goede treinverbinding met Brussel is. © James Arthur

Welke (allround) items deed je het liefst?

‘Reportages over milieu en mobiliteit. Mijn vrouw en ik hebben lang geleden gekozen om in Edingen te gaan wonen omdat je daar een goede treinverbinding met Brussel hebt. In Bocholt een huis kopen en dan zeggen dat je niet met de trein in Brussel geraakt, dat is flauwekul. Iedereen verplichten zich met de trein of de fiets te verplaatsen, is natuurlijk niet realistisch. Zeggen *weg met die stinkende diesels* en de mensen verplichten een minder vervuilende auto te kopen, is ook niet haalbaar. Met de financieel zwakkeren heeft men hier geen rekening gehouden en de gele hesjes zijn daar het antwoord op. Over de ellende van weggeworpen blikjes heb ik ook reportages gemaakt, want er wordt niets tegen ondernomen. Vraag 10 cent statiegeld en niemand gooit ze nog op straat. Maar wat gebeurt er? *(windt zich op)* Ze zeggen: *we zullen de mensen motiveren om de straten*

schoon te houden. Motiveren, wat een onzin! En dan nog met onnozele spotjes waar alleen reclamejongens beter van worden. Ik heb ook reportages gemaakt over grondvervuiling, het scheuren van weidegronden in erosiegevoelige gebieden en het verdwijnen van de veldvogels. Allemaal niet opzienbarend, maar ik deed mijn best, want je mag de kracht van het beeld daarbij niet onderschatten. Reportages over vuile bermen, dat blijft hangen.’

Zou je vandaag nog buitenlandverslaggever willen worden?

‘Waarom niet? Ik ben in het buitenland altijd heel voorzichtig geweest. Je moet een dosis gecontroleerde angst hebben, maar ik ging niet op stap met waaghalzen of mensen die géén schrik hebben, want die zijn knettergek. Vandaag moet je nóg voorzichtiger zijn. Je wilt het niet meemaken dat ze je gijzelen, een paar vingers afhakken en losgeld eisen. Journalisten zijn meer dan ooit

koopwaar. En als ze je niet verkopen, vermoorden ze je, ook in Europa, om je het zwijgen op te leggen.’

Je hebt je jarenlang geëngageerd in de VVJ. Hoe belangrijk is de VVJ voor journalisten?

‘Als de VVJ niet voor ons opkomt, wie dan wel? Ik ben hoe dan ook een verdediger van vakbonden. Als het erop aankomt, zijn zij de enigen die je zullen verdedigen. Bij VTM vonden veel journalisten een vakbond des duivels, tot ze ontslagen werden. Ze waren ook tegen sociale verkiezingen, omdat ze toch deel uitmaakten van *één grote familie*. Ook in de beste families is er wel eens ruzie.’

De komende vier jaar blijf je actief binnen de Raad voor de Journalistiek. Is die efficiënt?

‘Natuurlijk. Het is een aanspreekpunt voor mensen met bezwaren over journalistieke activiteiten. Een gesprek of de tussenkomst van een ombudsman kan al veel plooiën gladstrijken. Als een klacht gegrond is, kan de klager eisen dat het betrokken medium een rechtzetting publiceert. Redacties houden vaak al preventief rekening met mogelijke bezwaren, want hun eigen fouten bekendmaken, daar zijn ze niet tuk op, zeker niet als het gaat over klachten van mensen die regelmatig het nieuws halen. Natuurlijk is niet iedereen vragende partij om een zaak via de Raad te regelen. En het gaat soms echt over stommiteiten. De eerste klacht die ik heb meegemaakt ging over een reportage over obesitas op een regionale zender. Daarin zei een prof dat zwaarlijvigen door hun eigen schuld dik zijn omdat ze te veel rotzooi eten. De journalist had er niks beters op gevonden dan dit te illustreren met straatbeelden van hele dikke mensen, onder wie een dame die prominent en herkenbaar in beeld kwam. Die werd natuurlijk in haar buurt uitgelachen. Toen die journalist zich bij de Raad verantwoordde, wierp hij op dat hij toch beelden op die quote moest zetten en dat het toch maar regionaal werd uitgezonden. Net omdat het op een regionale zender kwam, had hij moeten uitkijken. Dat iemand in Brussel ziet wat er in Bocholt gebeurt, maakt weinig uit, maar dat je burens horen wat voor een veelvraat je bent, dat is pas erg.’

DOSSIER 2018/30

**POLITIERECHTER KLAAGT
OVER FOUTEN****KLAGER:** VANHOOREBEKE**TEGEN:** DE MORGEN EN DE CONINCK**UITSpraak:** DE KLACHT IS DEELS GEGROND**FEITEN**

De klacht gaat over een artikel en een opiniebijdrage, waarin de journalist na een jaar terugblijkt op het vonnis van een Gentse politierechter naar aanleiding van een ongeval waarbij een twaalfjarige jongen van Turkse afkomst zwaargewond raakte. Volgens het artikel sprak de rechter de bestuurder, die 49 per uur reed in een zone 30, over de hele lijn vrij. De journalist citeert uit het vonnis dat de aanrijding zich niet had voorgedaan als de auto tegen de maximaal toegelaten snelheid zou gereden hebben en dat het met de huidige auto's uitermate moeilijk is om een snelheid van 30 kilometer aan te houden. De bestuurder zegt dat hij en zijn advocaat verrast waren door het vonnis.

Volgens de krant velde de rechter eerder al een opmerkelijk vonnis, waarin hij oordeelde dat twee meisjes mee verantwoordelijk waren toen ze werden doodgereden door een dronken automobilist in de Gasmeterlaan in Gent.

In de opiniebijdrage vraagt de journalist zich onder meer af of er een alcoholslot voor politierechters nodig is en wat de rechter besloten zou hebben als de bestuurder een Turk was en het slachtoffer niet Ömer, maar Kwinten of Seppe heette.

KLACHT

Klager is de betrokken politierechter. Hij noemt de artikels foutief en lasterlijk. De journalist schrijft dat de bestuurder werd vrijgesproken voor een snelheidsovertreding, maar dat klopt niet, omdat hij daarvoor niet vervolgd werd. Hij werd vervolgd voor onopzettelijke slagen en verwondingen en het vonnis gaat over de verantwoordelijkheid voor het ongeval, niet over een inbreuk op de toegelaten snelheid. De ouders hebben geen beroep aangetekend, waaruit men kan afleiden dat ze zich konden vinden in het vonnis. Anders zouden ze wel in beroep zijn gegaan.

Volgens het artikel besloot de verzekeringsmaatschappij van de automobilist om reeds uitbetaalde provisies aan het slachtoffer niet terug te vorderen, ook al zou dat juridisch kunnen. Dat is fout. Een zwakke weggebruiker wordt vergoed op basis van de schuldloze aansprakelijkheid en de uitgekeerde vergoeding kan niet worden teruggevraagd. De journalist schrijft dat klager ook in 2002 een opmerkelijk vonnis velde naar aanleiding van de dood van twee meisjes in Gent. Ook dat is fout, klager trad in dat proces op als openbaar aanklager, niet als zittend rechter.

In de opiniebijdrage insinueert de journalist alcoholisme en racisme ten aanzien van het rechterlijk korps en van klager. Klager vindt dat ongehoord, te meer omdat hij met naam genoemd wordt in het opiniestuk.

VERWEER

De Morgen noemt de artikels correct. De journalist heeft het politiedossier en het vonnis gelezen, is de verkeerssituatie ter plaatse gaan bekijken en heeft gesproken met de vader van het slachtoffer, de bestuurder en deskundigen. Hij geeft feiten, citaten en analyses juist weer.

De rechter schuift de schuld voor het ongeval volledig in de schoenen van de jongen, wat neerkomt op een vrijspraak van de

bestuurder. Dat is ook de interpretatie van de advocaten.

De journalist analyseert het vonnis kritisch. Waar hij het heeft over het verband tussen zone 30 en ongevallen, verwijst hij naar deskundigen en wetenschappelijke studies. Tegelijk mag en moet hij berichten over een rechter die de wetgeving rond de zone 30 in vraag stelt.

De ouders tekenden geen beroep hebben aan, maar dat betekent niet dat ze akkoord gingen met het vonnis, zoals klager beweert. Dat is een veronderstelling. Ze waren zo verbouwereerd dat de termijn voor beroep verstreken was voor ze het beseften.

Wat de uitgekeerde provisie betreft, heeft de verzekeringsagent wel degelijk aan de ouders gezegd dat de provisie teruggevorderd kan worden. Dat staat op papier en de journalist heeft het document gezien. De journalist geeft toe dat hij fout was ingelicht over de rechtszaak in 2002, waarin klager optrad als openbaar aanklager en niet als zittend rechter.

De journalist beschuldigt klager in zijn opiniebijdrage niet van racisme. Hij heeft het wel over onderhuidse vooroordelen, wat hij verwoordt als de olifant in de politierechtbank. Als auteur van een opiniebijdrage heeft de journalist een ruimere vrijheid om feiten te interpreteren en daarbij een polemische taal te gebruiken.

BESLISSING

De journalist analyseert het vonnis van de politierechter op basis van verschillende bronnen en interviews. De Raad is van oordeel dat hij dat op een beroepsethisch verantwoorde manier doet. De formulering dat de rechter de bestuurder over de hele lijn vrijsprak, is volgens de Raad een journalistiek correcte en verantwoorde verwoording van het vonnis. Volgens het vonnis kon er geen fout worden weerhouden in hoofde van de bestuurder, die werd vervolgd voor onopzettelijke slagen of verwondingen door gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg.

Daarnaast bevat het artikel evenwel twee fouten over een eerder vonnis en over de provisie van de verzekeringsmaatschappij, die de Raad wel beschouwt als een beroepsethische tekortkoming.

De journalist schrijft op basis van een vonnis van 2002 over een ongeval in de Gasmeterlaan in Gent dat klager al eerder een opmerkelijk vonnis uitsprak. Die informatie klopt niet. Klager trad in dat proces op als openbaar aanklager, niet als zittend rechter. Met deze foute informatie stelt de journalist klager in een extra negatief daglicht.

Ook de informatie over de provisie die de verzekeringsmaatschappij al had uitgekeerd, heeft de journalist onvoldoende kritisch behandeld en gecheckt. Hij geeft de versie van de vader van het slachtoffer weer, maar heeft niet nagegaan of een terugvordering van de provisie hoe dan ook mogelijk is. Wettelijk gezien blijkt dat niet mogelijk.

Deze twee passages bepalen mee de teneur van het artikel maar zijn fout. De Raad is van oordeel dat ze niet stroken met artikels 1 en 2 van de code over waarheidsgetrouw berichten en checken van informatie.

In de opiniebijdrage stelt de journalist het vonnis in vraag en commentarieert het polemisch en provocerend. Hij begaat daarmee geen beroepsethische fout. De Raad verwijst hierbij naar artikel 8 van de code, dat bepaalt dat de journalist als auteur van een opiniebijdrage een grotere mate van vrijheid heeft om zijn mening te geven en conclusies te trekken uit de feiten dan in feitelijke berichtgeving. Verder is het voor de lezer duidelijk dat het gaat om een opiniebijdrage, zoals artikel 4 voorschrijft.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: de klacht is deels gegrond wat de waarheidsgetrouwheid van twee passages betreft.

DOSSIER 2018/31 EN 2018/32**VREEMDE FAMILIERUZIE****KLAGER:** S EN ODB**TEGEN:** HET NIEUWSBLAD EN NIEUWSBLAD.BE**UITSPRAAK:** DE KLACHT IS ONGEGROND**KLAGER:** S EN ODB**TEGEN:** GAZET VAN ANTWERPEN EN GVA.BE**UITSPRAAK:** DE KLACHT IS ONGEGROND**FEITEN**

Het artikel gaat over een familieruzie die in het oog springt door boodschappen aan het raam van het ouderlijk huis. De ruzie gaat over het huis en de kosten van de zorg voor de zorgbehoevende moeder. Volgens de artikels liggen broer – klager – en zus al jaren in de clinch. Moeder en zoon communiceren via boodschappen aan het raam, waarin de moeder zegt dat ze haar verzorging niet kan betalen en haar dochter oproept een minnelijk voorstel te aanvaarden en te stoppen met haar pijn te doen. Het artikel laat de broer en de advocaat van de zus aan het woord. De broer zegt dat de zus sinds 2010 geen euro meer heeft bijgedragen voor de zorg van de moeder. De advocaat van de zus zegt dat de broer zijn cliënte belaaft en daarvoor strafrechtelijk veroordeeld is.

KLACHT

Klager S zegt dat het artikel fout is omdat de journalist het conflict verkeerd voorstelt. Het gaat niet om een conflict tussen hem en zijn zus, maar tussen zijn moeder en zijn zus, waarbij hij aan de kant van zijn moeder staat. De boodschappen aan het raam zijn de verantwoordelijkheid van zijn moeder. Toch stelt de journalist het voor als een conflict tussen hem en zijn zus.

De journalist is volgens klager ingeschakeld door de advocaat van zijn zus. De advocaat heeft de journalist geïnformeerd en de opdracht gegeven voor het artikel. Hij probeert klager, die zijn moeder verzorgt en alle kosten betaalt, al jaren te doen wankelen. Van de andere kant geeft de journalist de versie van klager niet volledig weer. Klager vermeldde een veroordeling van zijn zus, maar daarover staat niets in het artikel.

De essentie van het artikel had de acht jaar oude noodkreet om hulp van de moeder moeten zijn. Maar in opdracht van de advocaat van de zus legt de journalist de klemtoon op de veroordeling van klager wegens belaging. De journalist maakt die veroordeling openbaar.

De journalist heeft klager gebeld voor een interview en klager heeft hem te woord gestaan. Klager bood bijkomende informatie en foto's aan, maar nog voor hij die kon bezorgen, was het artikel al gepubliceerd. Klager had zich intussen bedacht en een sms gestuurd met de melding dat hij niet wou dat het interview gepubliceerd werd. Hij kreeg als antwoord dat het te laat was. Klager had ook gevraagd om het artikel vooraf in te zien, maar de journalist is daar niet op ingegaan.

VERWEER

Het *Nieuwsblad* zegt dat de journalist de boodschappen aan het raam heeft gezien en daarop klager heeft gecontacteerd. Klager en zijn moeder hebben met hun boodschappen de openbaarheid gezocht en klager was blij met de aandacht van de journalist. Hij was meteen bereid om zijn verhaal te vertellen en de journalist heeft dat nauwgezet weergegeven.

De journalistieke deontologie verplicht een journalist om een verhaal langs beide kanten te belichten. Daarom heeft de journalist

ook contact gezocht met de zus van klager en haar advocaat.

Het klopt dat klager via sms gevraagd heeft om het interview niet te publiceren, maar die vraag kwam daags na het interview, toen het artikel al gepubliceerd was, zowel online als in de krant. Overigens moest de journalist met die vraag geen rekening houden omdat klager het nieuwsfeit zelf gecreëerd heeft door de boodschappen aan het raam.

Er waren geen afspraken over voorinzage van het interview en de journalist heeft zulke afspraken dan ook niet geschonden.

Klager neemt aanstoot aan de passage over zijn veroordeling, maar er is wel degelijk een veroordeling voor stalking, wat de journalist mag vermelden. Aan de andere kant is de zus van klager niet veroordeeld, zoals klager beweert. Zij kreeg wel ongelijk in een burgerlijke procedure, maar dat is geen strafrechtelijke veroordeling.

De krant wijst er ten slotte op dat er verschillende procedures lopen tussen klager en zijn zus, ook al zegt klager dat het gaat om een conflict tussen zijn moeder en zijn zus.

BESLISSING

De journalist laat beide partijen aan het woord, wat aangewezen is wanneer twee partijen elkaar beschuldigen. De Raad heeft geen aanwijzingen dat de journalist daarbij niet onafhankelijk gehandeld zou hebben of dat hij essentiële elementen uit het interview met klager achterwege zou hebben gelaten. Dat de journalist spreekt van een conflict tussen broer en zus is begrijpelijk en journalistiek geoorloofd, aangezien het gaat over twee kampen waarbij klager en zijn moeder tegenover de zus staan en klager namens zichzelf en zijn moeder spreekt. Het artikel heeft het overigens niet alleen over 'broer tegen zus', maar citeert klager ook in de wij-vorm als hij het heeft over hem en zijn moeder, wat de situatie genuanceerd weergeeft.

De journalist gaf zijn mailadres door aan klager voor eventuele bijkomende informatie, maar klager maakt niet aannemelijk dat er afspraken waren over het gebruik van die informatie, noch over het moment van publicatie.

Specifiek voor *GVA: Gazet van Antwerpen* en *GVA.be* namen het artikel over van zusterkrant *Het Nieuwsblad* en publiceerden het na de vraag van klager om het interview niet te publiceren. Er zijn volgens de Raad evenwel geen redenen waarom de journalist het artikel, na publicatie in *Het Nieuwsblad*, op vraag van klager had moeten intrekken. Klager maakt ook niet aannemelijk dat er een afspraak was over voorinzage van het interview of het artikel.

De klacht is daarom ongegrond.

DOSSIER 2018/33**VERJARING IS GEEN
VRIJSPRAAK****KLAGER:** S**TEGEN:** HET BELANG VAN LIMBURG**BESLISSING:** DE KLACHT IS GEGROND**FEITEN**

Het artikel gaat over een arrest van het hof van beroep waarbij de bibliothecaris van B. terechtstond voor ongewenste intimiteiten en schending van de eerbaarheid van een werkneemster van de bibliotheek. Volgens het artikel werd de bibliothecaris over de hele lijn vrijgesproken nadat hij door de rechtbank van eerste aanleg was veroordeeld tot drie jaar cel.

Het artikel laat Jef Vermassen, advocaat van de bibliothecaris, aan het woord. De journaliste citeert Vermassen die zegt dat het hof de naam van zijn cliënt zuivert en dat hij onschuldig is omdat de verklaringen van het zogenaamde slachtoffer standvastigheid en geloofwaardigheid missen. Hij zegt dat hij het hof had gevraagd om geen verjaring uit te spreken en de zaak ten gronde te beoordelen, omdat verjaring geen echte zuivering is.

KLACHT

Klaagster is burgerlijke partij in de rechtszaak waarover het artikel gaat. Zij noemt het artikel fout omdat het arrest gaat over verjaring en niet over vrijspraak van de bibliothecaris. Het hof van beroep heeft de verjaring vastgesteld, wat betekent dat er geen uitspraak is over schuld of onschuld. Toch spreekt de titel van vrijspraak en wekt het artikel de indruk dat de naam van de bibliothecaris gezuiverd is. Op basis van de uitspraken van meester Vermassen schrijft de journaliste dat de bibliothecaris vrijgesproken is. Ze vermeldt nergens de verjaring. Ze heeft de versie van Vermassen niet gecheckt en het arrest niet gelezen. Ze heeft klaagster of haar advocaat ook niet gecontacteerd voor hun versie van de feiten.

De krant verwijst in haar repliek naar passages uit het arrest om haar berichtgeving te staven. Ze zegt dat het hof van beroep de verklaringen van klaagster in twijfel trekt. Maar het hof zegt nergens dat het klaagster niet gelooft. Het plaatst de verklaringen van de beklagde en klaagster op dezelfde hoogte. Bovendien waren de betrokken passages nodig om de verjaring te motiveren, niet om een uitspraak te doen over de grond van de zaak.

Het artikel wekt de indruk dat klaagster een leugenachtige vrouw is, die de bibliothecaris vals beschuldigd heeft om een negatieve evaluatie te vermijden. Dat zijn ernstige beschuldigingen waarvoor de journaliste wederhoor aan klaagster had moeten vragen. Klaagster neemt er ten slotte aanstoot aan dat ze door het artikel herkenbaar is in haar stad. Ze wordt weliswaar niet bij naam genoemd, maar is toch identificeerbaar.

VERWEER

Het Belang van Limburg zegt dat het arrest van het hof van beroep neerkomt op een vrijspraak en dat het artikel correct is. Meester Vermassen heeft de journaliste gecontacteerd en het arrest bezorgd. Ze heeft zich op zijn toelichting gebaseerd voor haar artikel. Het hof van beroep had zich in zijn arrest kunnen beperken tot de verjaring, zoals gewoonlijk gebeurt, maar heeft dat niet gedaan. Het heeft het dossier ook ten gronde onderzocht en op verschillende plaatsen duidelijk aangegeven dat het geen geloof hechtte aan de verklaringen van klaagster. Op die manier is het ingegaan op de vraag van de advocaat om niet enkel te oordelen over de verjaring, maar om zich ook ten gronde uit te spreken. In het arrest staat letterlijk dat klaagster, door een opmerkelijke wijziging in haar feitenrelaas, inboet aan standvastigheid en geloofwaardigheid. Klaagster heeft volgens het hof te veel verschillende verklaringen afgelegd en te weinig details gegeven over het eventueel laatst gepleegde feit om op dat feit een datum te plakken. Die datum is van belang voor de vaststelling van de verjaring, maar het gaat niet alleen over de datum. Gezien de onwaarheden en tegenstrijdigheden is het duidelijk dat het hof geen geloof hecht aan de klacht van de klaagster.

De citaten van meester Vermassen staan tussen aanhalingstekens. Het zijn zijn woorden en ze stroken met de inhoud van het arrest. Ten slotte was wederhoor niet nodig. Het is bij een gerechtelijke procedure niet nodig om alle partijen opnieuw aan het woord te laten. De journalist mag daarbij een selectie maken.

BESLISSING

Het arrest van het hof van beroep spreekt duidelijk over verjaring en niet over vrijspraak van de bibliothecaris. Toch vermeldt het artikel nergens dat het hof de verjaring heeft vastgesteld. Titel en inleiding spreken affirmatief over vrijspraak en de inhoud van het artikel bevestigt die indruk. Het feit van de verjaring is nochtans essentieel, omdat er bij verjaring geen uitspraak is over schuld of onschuld. Dat de advocaat de verjaring interpreteert als een vrijspraak omdat het hof in het arrest ook ingaat op tegenstrijdigheden en onwaarheden in de klacht, verandert niets aan het feit dat het arrest de verjaring vaststelt. De Raad is daarom van oordeel dat het artikel – door de verjaring niet uitdrukkelijk te vermelden – niet strookt met artikel 1 van de code dat zegt dat de journalist waarheidsgetrouw bericht.

Wat wederhoor betreft, is de Raad in dit geval van oordeel dat de journaliste klaagster of haar advocaat voor publicatie had moeten horen, omdat de advocaat van de bibliothecaris door zijn interpretatie van het arrest ernstige beschuldigingen uit ten aanzien van klaagster, die haar eer en goede naam betreffen. De klacht is op dit punt gegrond.

Wat identificatie betreft, is de Raad van oordeel dat er geen inbreuk is op de beroepsethische code. De krant vermeldt geen naam, initialen, woonplaats of leeftijd van klaagster. Mogelijk is ze door andere elementen in het artikel in beperkte kring identificeerbaar, maar dat heeft veeleer te maken met de feiten dan met de manier waarop de journaliste daarover bericht heeft.

De klacht is daarom gegrond wat het gebrek aan waarheidsgetrouwe berichtgeving en het gebrek aan wederhoor betreft.

DOSSIER 2019/01

DE ZAAK-TOPOROVSKI

KLAGER: TOPOROVSKI

TEGEN: DE STANDAARD

BESLISSING: DE KLACHT IS ONGEGROND

FEITEN

De klacht gaat over 39 artikels over een verzameling van Russische avant-gardekunst die het echtpaar Toporovski in bruikleen gaf aan het Museum voor Schone Kunsten in Gent. De krant schrijft dat kunstkenner twijfels hebben bij de authenticiteit van de werken en volgt de discussies en perikelen daaromtrent.

KLACHT

Klagers zeggen dat de artikels fouten bevatten en misleidend zijn. De journalisten hebben de informatie onvoldoende gecheckt en maken onvoldoende onderscheid tussen feiten en meningen.

De titel van het eerste artikel heeft het over twijfels over de kunst in Gent. Daarna gaat het crescendo over niet-authenticiteit van de werken en kwade trouw van het echtpaar Toporovski. Het repetitieve karakter van de reeks presenteert de Toporovski's als niet geloofwaardig en frauduleus. Het laat de lezer geloven dat de werken vals zijn en schaadt met ongegronde beschuldigingen de eer en reputatie.

De eerste dag van de reeks publiceert de krant een open brief van tien experts, die de werken hoogst twijfelachtig noemen en vinden dat ze best weggehaald worden uit het museum. De journaliste heeft de hoedanigheid en achtergrond van die zogenaamde experts onvoldoende onderzocht. Het zijn handelaars die de media doelgericht gebruiken om de waarde van de collectie Toporov-

ski te kelder en hun eigen collectie en commerciële belangen te vrijwaren. Ze zijn in het verleden al zo te werk gegaan.

De journalist neemt de woorden van de zogenaamde experts zonder meer over, waar hij schrijft dat de kunstwerken niet voorkomen in overzichtscatalogi en dat er nergens data te vinden zijn over vroegere verkopen. Dat klopt niet en bovendien hebben klagers tijdens een interview alle documenten die voorhanden waren en de originele catalogus van 1993 voorgelegd aan de journalist. Die heeft de woorden van de experts en andere geïnterviewden niet onderzocht, terwijl zij geen bewijs leveren van hun opmerkingen. Een journalist moet kunnen bewijzen dat wat hij publiceert, overeenstemt met de waarheid, of dat hij het nodige onderzoekswerk gedaan heeft om zo waarheidsgetrouw mogelijk te informeren.

De journalist heeft klagers geïnterviewd, maar heeft het doel van zijn interview niet duidelijk gemaakt, wat niet loyaal is. Hij heeft vragen over de kunstwerken gesteld die zogezegd de ronde deden, maar heeft niet gesproken over de open brief van de experts. Als hij dat wel gedaan had, hadden klagers uitleg kunnen geven over de achtergrond van de experts en preciezer op de aantijgingen kunnen reageren. Volgens de journalist kon hij de open brief niet vermelden op het moment van het interview omdat er een embargo gold, maar dat is geen excuus. Hij had met zijn interview kunnen wachten tot het embargo vervallen was.

De journalist heeft twee artikelen van de Russische versie van *Art News Paper* zonder terughoudendheid overgenomen. Het eerste over een verkoop van kunstvervalsingen waarbij klagers betrokken zouden geweest zijn, is *fake news*. Er is geen verkoop geweest. Het tweede gaat over een zogezegd vervalste catalogus van 1998. De journalist heeft die informatie overgenomen, terwijl hij de originele catalogus bij klagers zelf in handen heeft gehad. Hij stelt de zaken misleidend voor en schendt het vermoeden van onschuld. Dat gebeurt ook in een artikel van journalist Bart Brinckman, die schrijft dat de Toporovski's niet geloofwaardig zijn en zich bezighouden met frauduleuze praktijken.

Klagers hebben geen wederwoord gevraagd aan de krant omdat er elke dag artikelen verschenen, waardoor er geen tijd was voor wederwoord. Bovendien voelden ze zich bedrogen na het interview. Hun vertrouwen was geschonden en daarom hebben ze beslist een klacht in te dienen bij de Raad voor de Journalistiek.

VERWEER

De journalist schetst een chronologie van de feiten. Kort na de opening van de tentoonstelling in Gent in oktober 2017 vangt hij commentaren op over de collectie. Er is informeel veel rumoer en drie weken later ontvangt hij een mail van mensen die zich zorgen maken over een verontrustende situatie in het museum. Vanaf dan verdiept hij zich in de problematiek. Dat was lang voor hij iets vernam over de open brief van de experts.

Bij een museumbezoek voor journalisten in januari 2018 wordt hij aangesproken door de pr-verantwoordelijke, die hem vraagt waarom hij met iedereen over de collectie aan het bellen is, behalve met het museum zelf. De journalist wou dat doen als zijn onderzoek rond was en vraagt een interview met het echtpaar Toporovski. Intussen verneemt hij, via de mensen die hem eerder over de collectie hadden gecontacteerd, dat er internationaal een open brief in de maak is, die via *Art News Paper* gepubliceerd zou worden. Hij contacteert de betrokkenen en vraagt om de brief ook in België te laten verschijnen, omdat het om een Belgisch museum gaat. De ondertekenaars zeggen toe op voorwaarde dat *De Standaard* de brief niet publiceert voor *Art News Paper*.

De journalist kent drie van de ondertekenaars en onderzoekt de achtergrond van de anderen. Het zijn internationaal erkende au-

toriteiten en als specialisten van dit kaliber de brief ondertekenen, moet hij erover schrijven. Het is niet omdat iemand kunsthandelaar is, dat hij geen expert kan zijn.

Bij het interview met het echtpaar Toporovski komen de geruchten over de collectie snel ter sprake. De journalist zegt duidelijk dat dat de beweegreden is voor zijn interview, maar kan op dat moment niets zeggen over de open brief omdat hij met de auteurs een embargo afgesproken heeft en zich daaraan wil houden. Overigens is de open brief op dat moment nog in redactie en nog niet definitief. Maar de journalist legt de opmerkingen, waarvan hij weet dat ze in de brief staan, voor aan het echtpaar Toporovski, samen met de bezwaren die circuleren in het informele circuit. De Toporovski's krijgen dus een bredere kans op wederhoor dan wanneer zij alleen op de open brief hadden kunnen reageren.

Het interview duurt twee uur en één minuut. Tijdens het gesprek reikt mevrouw Toporovski hem twee documenten aan: een folder van een top in Lissabon en een catalogus uit Kharkov. De journalist kan ze respectievelijk 34 en 30 seconden bekijken. Hij krijgt geen kopie en kan er geen foto's van maken.

De journalist legt, zoals afgesproken met de Toporovski's, de tekst van het interview voor aan de pr-verantwoordelijke van het museum in Gent die haar fiat geeft voor de finale versie.

De krant publiceert het interview op dezelfde dag als de open brief, waardoor het echtpaar Toporovski ruime kans op wederhoor krijgt. Hun standpunt dat ze bewijzen hebben over de herkomst van alle kunstwerken komt duidelijk aan bod en staat in de titel.

De journalist blijft schrijven over de zaak omdat er voortdurend nieuwe evoluties zijn. Hij maakt daarbij altijd een duidelijk onderscheid tussen feiten, meningen, standpunten en opiniebijdragen. Hij verwijst ook naar berichten in de internationale pers, maar neemt die niet klakkeloos en kritiekloos over, zoals klagers beweren. Als hij verwijst naar Russische bronnen, contacteert hij eerst professoren Slavistiek die de reputatie van de betrokken media en journalisten kunnen inschatten en schakelt hij professionele vertalers in om zeker te zijn van een correcte vertaling en interpretatie. Het echtpaar Toporovski heeft na het eerste artikel een recht van antwoord aangekondigd, maar dat is er nooit gekomen. De krant heeft hen meteen uitgenodigd om nieuwe relevante elementen over te maken, maar dat hebben ze niet gedaan. Ze hebben ook op geen enkel moment wederwoord gevraagd. De journalist heeft hen verschillende keren proberen te bereiken voor wederhoor naar aanleiding van het artikel over de catalogus van Kharkov van 1998 die vervalst zou zijn, maar ze hebben niet gereageerd.

De Toporovski's zegden in het interview dat ze bewijzen hebben over de herkomst van alle kunstwerken, maar ze hebben die bewijzen nooit op tafel gelegd. De journalist heeft ze gevraagd aan het museum, maar kreeg als antwoord dat het documenten van de Toporovski's zijn die het museum niet kan overmaken.

De centrale vraag van de reeks is of het museum in Gent de kunstwerken onder haar museale verantwoordelijkheid had mogen tentoonstellen, vanwege de gerezen twijfels. Dat heeft wel degelijk maatschappelijk belang en de krant heeft het doorheen de hele reeks over twijfels en houdt die lijn aan in alle artikelen. Het is overigens niet aan de journalist om kunsthistorisch onderzoek te doen. De verklaringen van de experts die aan het woord komen staan op zich en een journalist moet hun werk niet overdoen. Dat is onredelijk en absurd en zou journalistiek onmogelijk maken.

Wat ten slotte de bijdrage van Bart Brinckman betreft, wijst de krant erop dat die geen deel uitmaakte van de oorspronkelijke klacht. Wat de inhoud betreft, gaat het niet om een feitenrelaas maar om een opiniebijdrage, waarbij de journalist een grotere vrijheid heeft om zijn mening te geven dan in feitelijke berichtgeving.

BESLISSING

De inhoud van de artikelenreeks is van maatschappelijk belang, wat betekent dat de reeks strookt met de beginselen van de code die onder meer bepalen dat de journalist het recht en de plicht heeft om het publiek te informeren over zaken van maatschappelijk belang. De klacht betreft – naast zeven opiniebijdragen van derden – één artikel van Hilde Van den Eynde, één van Bart Brinckman, één van persagentschap Belga en 29 van Geert Sels.

Naar aanleiding van de twijfels over de collectie-Toporovski gaat het artikel van Van den Eynde over de vraag hoe men beoordeelt of kunstwerken authentiek zijn. Het bevat geen beroepselijke fouten. Hetzelfde geldt voor de artikelenreeks van Geert Sels. Hij maakt aannemelijk dat hij zijn bronnen en de mensen die hij aan het woord laat grondig heeft onderzocht op hun kennis van zaken en positie in de kunstwereld. Hij vermeldt hen met naam en functie en maakt duidelijk dat het gaat over hun standpunt of beoordeling. Hij maakt een duidelijk onderscheid tussen feiten, veronderstellingen, beweringen en opinies.

Doorheen heel de artikelenreeks heeft de journalist het over twijfels bij de authenticiteit van de kunstwerken. Hij doet dat aan de hand van het oordeel van experts, wat journalistiek verantwoord is. Het is niet aan de journalist om zich in de plaats te stellen van experts en zelf de authenticiteit van de kunstwerken te onderzoeken. De journalist heeft het over twijfels en poneert niet dat de werken vals zijn. Hij uit geen ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen.

De journalist heeft klagers in een uitgebreid interview wederhoor gegeven en de Raad is van oordeel dat hij dat op een loyale manier gedaan heeft. Dat hij bij zijn interview de open brief van de experts niet vermeldt heeft, is in de gegeven omstandigheden geoorloofd omdat hij de inhoud van de brief, en bovendien nog bijkomende bemerkings, voorgelegd heeft aan klagers en hun antwoord loyaal weergegeven heeft, en omdat hij het embargo dat hij met de auteurs van de open brief had afgesproken, wilde respecteren. Bovendien heeft hij het interview ter inzage voorgelegd aan de pr-verantwoordelijke van het museum, die haar fiat voor publicatie heeft gegeven. Ook later heeft hij klagers nog opnieuw gecontacteerd voor wederhoor, maar zij zijn daar niet op ingegaan. Klagers hebben zelf ook nooit wederwoord gevraagd. Ten slotte heeft de journalist aan de pr-verantwoordelijke van het museum de bewijzen over de herkomst van de kunstwerken gevraagd, maar ook die vraag is afgewezen.

Het artikel van Bart Brinckman ten slotte is een opiniebijdrage en als zodanig duidelijk herkenbaar voor het publiek. De journalist verwoordt zijn mening provocerend, maar schrijft ook uitdrukkelijk dat men niet met zekerheid kan vaststellen dat de kunstwerken vervalsingen zijn. De raad is dan ook van oordeel dat de bijdrage niet in strijd is met de code, die bepaalt dat een journalist als auteur van een opiniebijdrage een grotere mate van vrijheid geniet om zijn mening te geven en conclusies te trekken uit de feiten dan in feitelijke berichtgeving. De klacht is daarom ongegrond.

DOSSIER 2019/02**ONBEDOELD HERKENBAAR****KLAGER:** Z EN EB**TEGEN:** HET LAATSTE NIEUWS EN HLN.BE
BESLISSING: DE KLACHT IS DEELS GEGROND**FEITEN**

De journalist schrijft dat gewezen bestuurder B van een moskee in Borgerhout bekend heeft dat hij een 10-jarig meisje seksueel misbruikte. Een imam had het misbruik gefilmd en de video aan de politie bezorgd, waarna de bestuurder gearresteerd werd. Volgens het artikel vermoedt de politie dat er nog meer filmpjes zijn, maar dat de imam ze onder druk van het moskeebestuur vernietigd heeft. De advocaat van de bestuurder zegt dat

zijn cliënt door de psychiater onderzocht moet worden en dat zijn opsluiting daarom verlengd is.

KLACHT

Klagers zijn de gewezen moskeebestuurder en zijn echtgenote. De vrouw zegt dat haar man niets bekend heeft en is kwaad omdat het artikel de familienaam en de eerste letter van de voornaam van haar man vermeldt. Volgens klaagster heeft de tolk in de rechtbank verkeerd vertaald, waardoor de journalist gehoord heeft dat de man bekend had, maar de bekentenis staat niet in het dossier. Klaagster weet niet waar de informatie over aanranding en verkrachting vandaan komt. In de video is te zien hoe haar man het meisje op haar voorhoofd kust en haar armen streelt, maar er zijn geen geslachtsdelen aangeraakt. Volgens klaagster herinnert haar man zich niets van de video. Mogelijk was hij onder hypnose of kreeg hij een middel toegediend. Een rogatoire commissie is in Marokko op zoek gegaan naar een tweede video, maar heeft niets gevonden.

Er zijn geen bewijzen van schuld of onschuld. Klaagster vermoedt een lastercampagne of een complot, omdat er een meningsverschil was tussen de vorige en de huidige imam.

VERWEER

Het Laatste Nieuws zegt formeel dat de bestuurder bekentnissen heeft afgelegd over misbruik van een 10-jarig meisje. Twee verschillende vertrouwelijke bronnen hebben dat bevestigd. De journalist en de redactievertegenwoordiger hebben aan de Raad voor de Journalistiek toelichting gegeven over de bronnen, maar kunnen ze verder niet bekendmaken. Volgens een bron verklaarde de verdachte onder meer dat hij gedreven werd door stemmen of boze geesten. Er waren bekentnissen over ongewenste aanrakingen en handtastelijkheden en aan de verdachte werd duidelijk gemaakt dat niet alleen verkrachting maar ook ongewenste aanrakingen strafrechtelijk onder aantasting van de eerbaarheid vallen.

Volgens een andere bron was er sprake van een tweede bezwarende video en een tweede klacht en kwam de man al verschillende keren in opspraak binnen de gemeenschap.

De journalist schrijft nergens dat de man schuldig is aan seksueel misbruik, wel dat hij als verdachte bekentnissen heeft afgelegd. Hij heeft de verdachte niet volledig geïdentificeerd, al heeft hij per vergissing de volledige familienaam en de eerste letter van de voornaam genoemd in plaats van omgekeerd. Maar dat kan geen kwaad omdat zelfs volledige identificatie geoorloofd was, aangezien het om een ernstig misdrijf gaat waarbij de schuld aannemelijk is gemaakt door een bekentenis. Bovendien kan volledige identificatie een waarschuwing inhouden voor mogelijke nieuwe slachtoffers. Klager heeft meerdere maanden in voorhechtenis gezeten en staat nog altijd onder toezicht met een enkelband.

De journalist heeft de echtgenote van de verdachte verschillende keren gecontacteerd voor een reactie, maar eerst wou ze niet reageren en daarna kreeg hij haar niet meer aan de lijn.

BESLISSING

De journalist heeft zich gebaseerd op vertrouwelijke bronnen. Hij maakt aannemelijk dat die bronnen geloofwaardig waren en op de hoogte waren van de stand van zaken van het gerechtelijk onderzoek, en dat hij hun verklaringen over de bekentnissen van de verdachte getrouw heeft weergegeven. De raad is daarom van oordeel dat de aanpak van de journalist strookt met de artikelen uit de code over waarheidsgetrouw berichten en checken van bronnen.

De journalist heeft de voornaam en de familienaam van de verdachte verwisseld en daardoor de familienaam voluit genoemd. Dat is zeer onzorgvuldig en daarom is de klacht op dit punt gegrond. De klacht is gegrond wat de identificatie van klager betreft.

Nieuwssite niet automatisch aansprakelijk voor hyperlink naar lasterlijk artikel

Het Europees Mensenrechtenhof heeft bepaald dat nieuwswebsites die hyperlinks toevoegen naar externe inhoud die strafbaar of onrechtmatig is, daarvoor niet automatisch aansprakelijk kunnen worden gesteld.

DIRK VOORHOOF

Steeds vaker worden in nieuwspagina's links toegevoegd naar twitterberichten, items op sociale media of artikels en video's op andere websites. Dat deed ook de Hongaarse website *444.hu*, als aanvulling bij een artikel over een racistisch incident aan een school met vooral Romakinderen. De link verwees naar een YouTube-filmpje waarin de voorzitter van de lokale Romagemeenschap aan het woord kwam. Hij beweerde dat de relschoppers aanhangers waren van de rechts-radicalen partij Jobbik. *444.hu* vermeldde in het artikel wel dat een Romavertegenwoordiger commentaar had geleverd, maar legde zelf geen verband met Jobbik. Een paar weken later dagvaardde Jobbik de Romavertegenwoordiger wegens lasterlijke aantijgingen, samen met de media die melding hadden gemaakt van of een hyperlink hadden gepost naar het interview.

EUROPEES HOF

De rechtbank kwam tot de conclusie dat er voor de aantijging van Jobbik's betrokkenheid geen feitelijke basis was, dat het verband leggen lasterlijk was en de reputatie van Jobbik schade toebrengt. De mediamaatschappij rond nieuwssite *444.hu*, Magyar Jeti Zrt, werd veroordeeld tot publicatie op de nieuwssite van uittreksels uit het vonnis en kreeg het bevel om de hyperlink te verwijderen. Na verdere procedures in Hongarije trok Magyar Jeti Zrt naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), waar het de schending van artikel 10 EVRM (vrijheid van meningsuiting) aanvoerde. Volgens Magyar Jeti Zrt

kwam de veroordeling neer op een onbetamelijke inperking op de journalistieke vrijheid om te verwijzen naar andere inhoud op het internet. Voor een journalist of nieuwssite is het immers praktisch en technisch onmogelijk om telkens de juistheid of rechtmatigheid van die (veranderende) externe inhoud te controleren.

VERKILLEND EFFECT

Het EHRM volgt de mediamaatschappij daarin. Nog belangrijker is dat het EHRM ook zeer principieel

DE AANSPRAKELIJKHEID MOET IN ELK INDIVIDUEEL GEVAL BEOORDEELD WORDEN OP BASIS VAN EEN AANTAL FACTOREN

zijn afkeuring uitdrukt tegen het automatisch aansprakelijk achten van journalisten, uitgevers of nieuwsmidia. In duidelijke bewoordingen benadrukt het EHRM het belang van hyperlinks voor het waarborgen van de goede werking van het internet en de toegang tot informatie. Volgens het Hof dreigt de objectieve aansprakelijkheid voor hyperlinks een negatieve impact te hebben op de informatiestroom via internet, omdat auteurs en uitgevers er zich zullen van onthouden hyperlinks toe te voegen waarvan ze de veranderlijke inhoud niet kunnen controleren. Zo'n

situatie leidt volgens het EHRM, direct of indirect, tot een verkillend effect voor de expressievrijheid op het internet.

JOURNALISTIEKE ETHIEK

Daarmee wil het Hof niet gezegd hebben dat wie een hyperlink plaatst nooit aansprakelijk gesteld kan worden voor een link naar inhoud die strafbaar of onrechtmatig is. Maar die aansprakelijkheid moet in elk individueel geval beoordeeld worden op basis van een aantal factoren. Verklaarde de journalist zich akkoord met de inhoud waarnaar gelinkt werd? Herhaalde de journalist de onrechtmatige inhoud? Wist de journalist, of kon hij redelijkerwijze weten dat de inhoud lasterlijk of onrechtmatig was? En handelde hij al bij al te goeder trouw, met respect voor de journalistieke ethiek en volgens wat verwacht kan worden van normaal zorgvuldige en verantwoordelijke journalistiek?

BRUIKBARE LEIDRAAD

De opstelling van het EHRM zorgt ervoor dat er slechts in uitzonderlijke gevallen journalistieke aansprakelijkheid kan zijn voor het plaatsen van hyperlinks, en biedt meteen ook een bruikbare leidraad bij het beoordelen van die aansprakelijkheid. Interessant is nog dat volgens het EHRM bij de beoordeling van de aansprakelijkheid rekening gehouden moet worden met de naleving van de regels van journalistieke ethiek. Aangezien de huidige Code voor de Journalistiek geen bepalingen bevat over het plaatsen van hyperlinks, kan het arrest voor inspiratie zorgen voor de Raad voor de Journalistiek bij het actualiseren van de Code.

Dirk Voorhoof is emeritus aan de UGent en verbonden aan het Human Rights Centre en Legal Human Academy. Een langere versie van dit artikel verscheen in De Juristenkrant.

De Journalist gaat op bezoek bij gewezen collega's, die de journalistiek bewust vaarwel zegden. Wat dreef hen daartoe en hoe vergaat het hen? En hoe kijken zij vandaag naar ons metier?

'Ik ben in de eerste plaats een storyteller'

SOFIE ALBRECHT (45) COMBINEERT PR MET PRAKTIJK ALS PARFUMDOKTER

'De parfumwereld is zeer gesloten en zonder connecties kom je er moeilijk binnen. Het is een beroep dat indertijd vooral overging van vader op zoon. Een mannenwereld dus. Ik had mijn oog laten vallen op een opleiding in Frankrijk, maar mijn ouders voelden daar weinig voor. Ik moest eerst een diploma halen. Ik ben dan *pol en soc* gaan studeren en werkte als jobstudente in een parfumerie. Mijn thesis ging over geuren als non-verbale communicatie. Na mijn studies volgde ik een extra jaar meertalige bedrijfscommunicatie.'

'Via mijn stage kwam ik bij *Weekend Knack* terecht, waar ik uiteindelijk 14 jaar heb gewerkt, waarvan ongeveer 12 jaar als beautyredactrice. Naar het einde zag ik de journalistiek veranderen. De gloriejaren die ik had gekend, waren voorbij. Uitgeverijen moesten nieuwe manieren zoeken om inkomsten te vergaren, de onderwerpen werden pragmatischer gekozen en er zou met een kernredactie en veel losse medewerkers worden gewerkt. Ik ben met pijn in het hart vertrokken en ben toen nog een jaar voor een uitgeverij gaan werken. Daar heb ik veel geleerd, maar ik miste het schrijven en ben zelfstandige geworden. Ik liep al jaren rond met ideeën voor een parfumboek. Drie maanden heb ik de tijd

genomen om dat boek te schrijven. Meteen daarna lanceerde ik een pop-uppraktijk als parfumdokter, waar mensen terecht konden voor parfumadvies. Mede daardoor kreeg mijn boek veel aandacht in de pers en werd ik gevraagd voor lezingen en workshops.'

'Het freelancersbestaan werd echter wat onzeker. Daarom ging ik deeltijds voor een pr-bureau werken. Ik startte ook een eigen blog, waarmee ik een meerwaarde wil bieden. Alles moet nu snel en hip zijn, ervaring wordt onvoldoende naar waarde geschat. Influencers krijgen enorm veel aandacht, maar met een mooie foto breng je nog geen verhaal. Ik ben in de eerste plaats een storyteller. Jammer genoeg is het als zelfstandige creatieveling moeilijk overleven. Zonder mijn job in de pr zou ik het niet redden.'

'Als parfumdokter voel ik me vrij en neem ik mijn tijd. Via mijn sociale media of website kunnen geïnteresseerden een afspraak maken. Soms komen ze alleen, soms met een vriendin of partner. Ik probeer me te beperken tot zes afspraken per dag, omdat ik ook steeds meer ruik en het op den duur moeilijk wordt om nog iets te beoordelen of zelfs hoofdpijn krijg. Ik beschik over een heuse praktijk mét wachtkamer, dankzij

mijn chiropractor die daarvoor een ruimte uitbestedt. Ik draag ook een witte doktersjas en schrijf voorschriften. Ik vraag welke parfums mensen al hebben gedragen en zoek daarin de rode draad. Mensen weten doorgaans niet hoe parfum wordt gemaakt. Parfums van verschillende merken worden soms door dezelfde parfumeur gemaakt. Een leek weet zoiets niet. Ik maak individuele parfumprofielen op, gebaseerd op mijn kennis en ervaring, en schrijf dan op het voorschrift bijvoorbeeld dat er sandelhout in de basis moet zitten

SOFIE ALBRECHT

VROEGER

- › beautyredactrice en coördinator *Weekend Knack*

NU

- › blogster (*cafecosmetique.com*)
- › docente
- › head of publishing bij pr-bureau oona
- › parfumdokter in bijberoep

© James Arthur

en als ingrediënt jasmijn, maar vooral geen oranjebloesem.’

‘Mensen kunnen heel moeilijk uitleggen wat hen precies aantrekt in een bepaalde geur. Ze kennen de ingrediënten niet en kunnen de geuren ook moeilijk beschrijven. Met mijn ervaring kan ik geuren echt vertalen in ingrediënten. Ik laat ze telkens twee geuren ruiken waaruit ze een keuze moeten maken, ontdek gaandeweg naar welke stijl ze neigen en zo gaan we verder tot we een combinatie vinden die volledig

aanleunt bij hun voorkeuren. De geurtjes zitten in kleine bruine flesjes zodat mensen niet zouden worden afgeleid door de verpakking. Ik noteer verschillende opties die ze dan in de parfumerie op hun huid kunnen gaan testen. Ik trek een uur per persoon uit. Soms begrijp ik meteen waar de persoon naar op zoek is, maar soms is het een intensief proces. Ik probeer er ook steeds een verhaal bij te vertellen en mensen een zekere basis over parfum mee te geven.’

‘Er zijn veel parallellen tussen parfum en wijn. Alleen wordt er over wijn hele avonden doorgeboemd en worden er hele magazines mee gevuld, terwijl parfum niet au sérieux wordt genomen. En toch zit er een hele geschiedenis en cultuur achter, met fascinerende verhalen. Daarom frustriert het mij soms dat de berichtgeving zich vaak beperkt tot *wat zijn de nieuwigheden?* Ik ben zelf volledig neutraal en word niet gesponsord door bepaalde merken.’

Opgetekend door Sandra Noben

ONDER EMBARGO

Zoek in *De Morgen* het standpunt van **Bart Eeckhout** (of een andere standpuntschrijver) niet langer op pagina 2, maar verderop in de krant. Op pagina 2 staat nu een column van ofwel **Mark Coenen** ofwel **Julie Cafmeyer**. 'Met de verhuizing van het standpunt willen we het signaal geven dat feiten, en niet de eigen opinie, vooropstaan in de krant', aldus Bart Eeckhout.

Ook qua structuur kreeg *De Morgen* op 26 januari een make-over. Het belangrijkste nieuws blijft vooraan, daarna zijn er opnieuw afgelijnde binnenland- en buitenlandpagina's, cultuur, sport en opinie. De weekendbijlage *Zeno* kreeg nog meer het format van een weekblad. 'Daarmee spelen we in op de terechte vraag van onze lezers naar meer inzicht en rust doorheen de krant', aldus co-hoofdredacteur **Kirsten Bertrand**.

De Tijd verliest zijn chef Ondernemen aan BMW Group Belux. **Jeroen Lissens** is daar sinds 1 februari aan de slag als Corporate Communications Manager.

Annemie Peeters, ook bekend als Kaaivrouw sinds ze kort geleden haar latrelatie met stukjesschrijver Koen Meulenaere van *De Tijd* onthulde, pakt op de VRT uit met een multimediaal project onder het label Fifty-fifty. Daarin vraagt Annemie, zelf 58, meer positieve aandacht voor vijftigplussers, bij werkgevers, in de media en dies meer. Misschien kan ze nog een bijzonder hoofdstukje breien van de vijftigplussers die nogal organisch de journalistiek moeten verlaten, wegens zogezegd te oud en te star.

An Olaerts is na ruim tien jaar journalistiek in hoofdberoep – bij *Vacature*, *Het Laatste Nieuws*, *De Morgen* en *De Standaard* – halftijds aan het werk op het departement Biosystemen van de KU Leuven. Daar staat ze in voor de communicatie van 22 professoren. An blijft wel als journalist in bijberoep voor *De Standaard* werken.

VRT-sportjournalist **Stefaan Lammens**

(51) is sinds half februari communicatiemanager van de Koninklijke Belgische Ruitersportfederatie. Hij was 23 jaar aan de slag als presentator van het sportnieuws.

Als enige Vlaamse krant heeft *De Standaard* opnieuw een ombudsman, of beter –vrouw. **Karin De Ruyter**, zelf vele jaren lang redacteur bij de krant, antwoordt van meet af aan op vragen en klachten van lezers over de journalistieke productie. Ze verwerkt haar indrukken ook in een zaterdagse column. Die kan door de hoofdredactie niet worden gewijzigd, enkel ingehouden in het geval van een 'ernstig conflict'.

Onze prijs voor de meest journalistovriendelijke uitspraak van de voorbije maanden wordt deze keer noodgedwongen opgesplitst. De gemiddelde deelnemer aan de Mars tegen

Marrakech krijgt de hoofdprijs voor zijn uitroepen 'kankermedia', 'trut' (tegen VTM-reporter Hannelore Simoens) en 'We maken u kapot!'. Vlaams Belanger **Dries Van Langenhove** eindigt nagenoeg ex aequo voor zijn tirade tegen het 'fake news' van de VRT in nota bene een interview met *Terzake*.

En **Theo Francken** mag een troostprijs komen ophalen voor zijn verklaringen na de vondst van een vermeende gevaarlijke poederbrief in zijn bus. Francken presteerde het hierna zowaar 'de media' op te roepen tot zelfbezinning – alsof journalisten de brief persoonlijk in zijn bus waren komen stoppen en hijzelf het toonbeeld is van peis en vree.

Om het verwijt te counteren dat dit blad met bovenstaande prijzen alleen maar negatief gefocust is, kennen we deze keer ook een prijs toe voor de meest journalistwijze uitspraak van de laatste tijd. Ze staat op naam van VUB-emeritus professor en specialist in artificiële intelligentie (AI) **Luc Steels**. In *Knack* zei hij het volgende:

'Dat AI gaandeweg ook journalisten zal vervangen, is een totaal belachelijk idee. Ja, er zijn programma's die

samenvattingen produceren of korte beschrijvingen kunnen maken. Maar die kunnen nooit een waardige vervanger voor journalisten zijn. Journalistiek is net iets waar mensen bij uitstek beter in zijn dan machines: ze vergt creativiteit, een brede culturele kennis, communicatie met andere mensen. De taak van de journalist is veel te belangrijk om aan een computer over te laten.'

Van positief nieuws gesproken: op 26 februari organiseren de Provincie Antwerpen, het 4de Pijlersteunpunt en de VVJ een gespreksavond in Antwerpen onder de titel 'Nieuws geeft hoop!'. De Nederlandse journalist **Ralf Bodelier** komt er informeren en inspireren over hoe nieuws best ook hoopvol kan zijn, en op die manier heilzaam voor onze toekomst. Op 26 februari vanaf 19 uur in Tutti Fratelli, Lange Gasthuisstraat 26 in Antwerpen. De avond is gratis, maar vooraf registreren via de link op www.journalist.be is gewenst.

Nog even terug naar die **Dries Van Langenhove** van Schild & Vrienden en Vlaams Belang: wat deed die eigenlijk op plaats 11 in de lijst van 'de Belgen van 2018' die *Het Laatste Nieuws* publiceerde op basis van een poll bij haar lezers? Met VB-voorzitter **Tom Van Grieken** vlak achter hem op plaats 12. Enkel **Theo Francken** (plaats 2) en **Bart De Wever** (4) gingen hen als politici voor. Helt het publiek van het traditioneel liberale HLN dan zo zwaar over naar (extreem)rechts? Of schortte er iets aan de enquête methode, en zetten extreemrechtse trollen ook dit weer naarstig naar hun hand?

VTM, en dus ook VTM NIEUWS, is dertig jaar, en dat verdient een dikke pluim. Mooi, hoe VRT-nieuwsanker **Wim De Vilder** op 1 februari live binnendrong in het VTM-journaal bij **Freek Braeckman** (ex-VRT) om de verjaardag wat luister te geven.

Iemand die bijna de volle dertig jaar bij VTM NIEUWS heeft meegemaakt, is **Ann Van Mullem**. Ann begon ruim 25 jaar geleden daar te werken, en maakte nu de overstap naar PR-bureau Republic van **Jeroen Wils**, ook een voormalig VTM-journalist trouwens.

In de veronderstelling dat dit blad voor 17 februari in de bussen valt deze dringende oproep: doe nog snel je aangifte voor de uitkering van reprografierechten bij de JAM. Tijdens proefberekeningen voor de repartitie 2018 stelde het JAM-secretariaat vast dat een groot aantal leden zijn journalistieke productie in 2017 nog niet heeft aangegeven. Hierdoor kan de verdeling van de rechten 2018 niet correct gebeuren. Doe dus, als het nog niet is gebeurd, zo snel mogelijk en uiterlijk op 17 februari je aangifte. Dit kan makkelijk op de website www.jam.be met je login en paswoord.

Michiel Thijs, eindredacteur bij *Het Belang van Limburg* (Mediahuis), gaat vanaf 1 maart aan de slag bij *Humo* (De Persgroep).

Nog bij *Het Belang van Limburg* staan twee ouwe rotten op vertrekken wegens pensioengerechtigd: **Luc Standaert** en **Norbert Stas**. Luc was vele jaren bestuurslid van VVJ en vier jaar voorzitter. Net als Norbert was hij ook lange tijd VVJ-redactieafgevaardigde.

Luc verdiende verder zijn sporen als co-pionier van de JAM en de Raad voor de Journalistiek. Om al die redenen spreken wij hier van een journalistiek monument.

Ook bij zusterkrant *Gazet van Antwerpen* gaat een bekende naam met pensioen: **Marc Helsen**. Marc werkte 35 jaar als dagbladreporter, aanvankelijk ook nog voor *Het Nieuwsblad*. Als meest aangrijpende moment uit zijn carrière herinnert hij zich de vondst die hij deed, samen met een VTM-cameraploeg, van de vermoorde vleeskeurder Karel Van Noppen in een gracht. Zijn mooiste moment was een interview met Nelson Mandela, vertelt hij in *GVA*.

Marc heeft altijd graag een pintje gedronken, en dat speelde hem ook wel eens parten. Zo botste hij na een feestje eens op een Wodka-controle. Maar voor zo'n ongemakken vond '(HHM)' ook wel een uitweg. Hij stapte uit bij de eerste combi, trok zijn notitieboekje en vroeg aan de agenten of provinciegouverneur Camille Paulus al langs was geweest. Dat bleek niet het geval, waarop Marc snel weer instapte en zonder te blazen doorreed.

In de categorie 'welverdiende pensioenen' tot slot nog een speciale vermelding voor **Patrick Duynslaegher**. Patrick rondde zijn carrière dan wel af als artistiek directeur van het Internationaal Filmfestival Vlaanderen, ook in de journalistiek trok hij sporen. Eerst als filmcriticus voor *Knack* en *Knack Focus* (1972-2000), vervolgens als hoofdredacteur van *Knack Focus* (2000-2011).

Op de vraag of hij de journalistiek in al die jaren zag veranderen, antwoordde Patrick Duynslaegher (in *Knack*): 'Een blad onderscheidt zich niet meer door welke films zijn journalisten uitkiezen, maar door welke interviews het krijgt aangeboden. De stem van de journalist is dus minder belangrijk geworden, want die klinkt niet echt door in de interviews die hij maakt. Ik kon in mijn recensies nog echt standpunten innemen.'

Els Loos is overleden, 72 jaar oud. Els werkte bij de openbare omroep als omroepster, verslaggeefster en producer. 'Een zachtere collega dan Els Loos heb ik nooit gehad', weet Lukas De Vos, die schuin tegenover haar op de redactie zat. Dat kunnen wij hier op het VVJ-secretariaat enkel beamen.

En ook **Roger Marijnissen**, kunsthistoricus die in de jaren 70 en 80 voor *De Standaard* schreef, wisselde het tijdelijke voor het eeuwige. Hij werd 95. 'Hij was uitgesproken en streng in zijn oordeel', herinnert ex-collega **Jan Van Hove** zich. 'Tegelijk genoot hij veel respect bij de lezers.'

Vacature: de Beroepscommissie voor de erkenning van beroepsjournalisten is nog op zoek naar een plaatsvervangend lid, zelf erkend beroepsjournalist. De Beroepscommissie komt veeleer beperkt samen, te weten wanneer een afgewezen journalist beroep aantekent tegen diens weigering door de Erkeningscommissie-eerste-aanleg. Kandidaturen zijn welkom bij de nationaal secretaris van de VVJ op pol.deltour@journalist.be.

Intussen is bij de Erkeningscommissie **Raymond De Craecker** (70) definitief uitgewuifd als voorzitter en lid. Ruim dertig jaar

zetelde Raymond in de commissie, waarvan twintig als voorzitter. De VVJ en de Vlaamse uitgevers, die samen de Erkeningscommissie beheren, dankten

Raymond met grote eerbied voor zijn decennialange inzet voor de bescherming van het beroep van journalist.

In de Raad voor de Journalistiek zetelen sinds Nieuwjaar enkele nieuwelingen. In de journalistenfractie gaat het om **Samira Bendadi** (*MO* Magazine*) en **Lucie De Zutter** (*AVS Oost-Vlaamse Televisie*). Zij komen in de plaats van **Ihsane Chioua Lekhli** en **Luc Blyaert** die ontslag namen (en langs deze weg nogmaals bedankt worden voor hun engagement in de voorbije vier jaar).

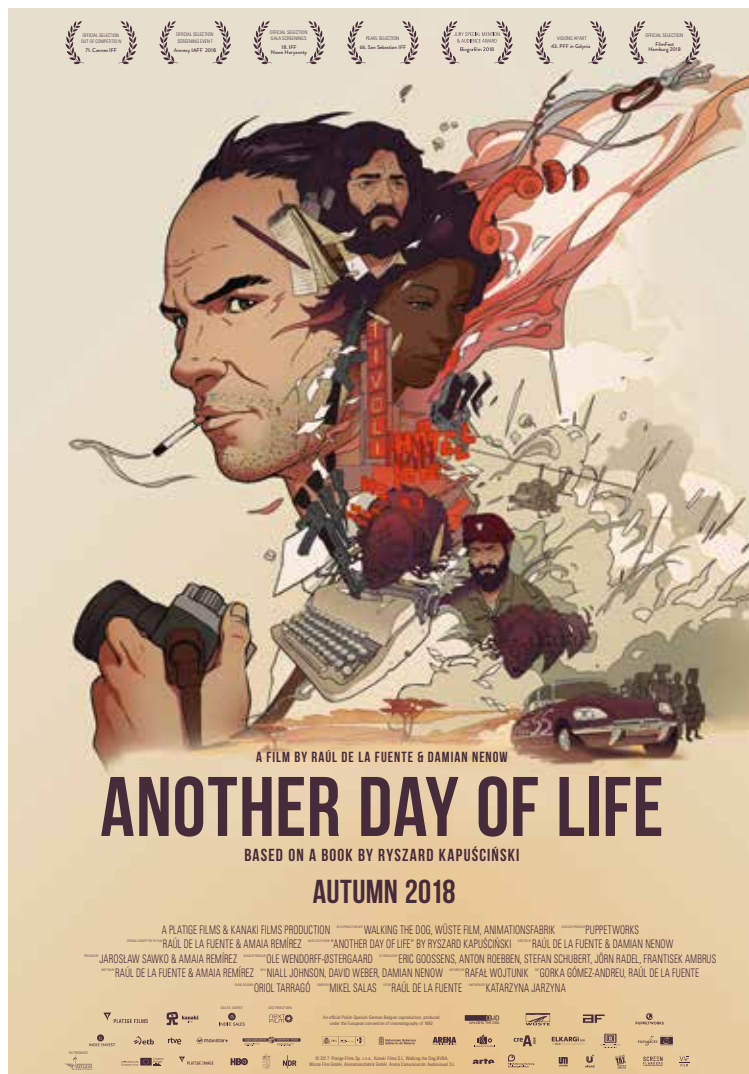
Aan uitgeverkant vervoegt **Saskia Laurent** (nieuwsmanager bij Belga) de Raad. Bij de externe leden noteren we als nieuwkomers **Anouk Devenyns** (persrechter rechtbank Brussel), **Katrien Stragier** (VOKA en ex-HLN) en **Karin Genoe** (ceo VIAS).

Om grensoverschrijdend gedrag in de cultuur- en mediasector aan te pakken, vraagt Vlaams minister van Cultuur **Sven Gatz** (Open Vld) aan de Genderkamer om gedurende drie jaar een specifieke ombudsfunctie te installeren. De Vlaamse ombudsdienst is op zoek naar twee psychologen om deze ombudsdienst in te vullen.

De Genderkamer krijgt de opdracht om meldingen over grensoverschrijdend gedrag in de cultuur- en mediasector op te vangen en er gepast gevolg aan te geven. Aan de twee specifiek aangestelde ombudspersonen komt het toe in gesprek te gaan met betrokkenen en desnoods door te verwijzen naar externe klachtenprocedures of gerechtelijke instanties. De Genderkamer werkt daarbij ook nauw samen met sectororganisaties, het meldpunt 1712 en het bottom-up initiatief Engagement.

De volgende editie van De Journalist verschijnt op woensdag 17 april

31STE FILMGALA

19U00, DINSDAG **26** MAART 2019

CINEMA PALACE (BRUSSEL)

Film over de traumatische ervaringen van de Poolse journalist Ryszard Kapuscinski, die als enige verslaggever ter plaatse was tijdens de burgeroorlog in Angola in 1975. Geanimeerde beelden worden aangevuld met authentiek materiaal. Bekroond met de European Film Award voor Animatie. De filmavond zal worden ingeleid door de Vlaamse coproducent Walking The Dog

Alle VVJ-leden zijn welkom op dinsdag 26 maart 2019 om 19 uur in de nieuwe cinemazaal Palace, Anspachlaan 85 in Brussel.

**DE VERTONING EN RECEPTIE ACHTERAF ZIJN GRATIS VOOR VVJ-LEDEN EN TELKENS ÉÉN PARTNER.
GRAAG VOORAF INSCHRIJVEN OP ONZE WEBSITE WWW.JOURNALIST.BE.**